

Steeds méér verontrustend

ALS het waar is wat er staat in brieven van militairen in Indonesië, gepubliceerd achtereenvolgens in De Waarheid, in Vrij Nederland en in de Groene Amsterdammer, als het waar is wat er staat in die brieven vol gruwelen..... Ja, wat dan?

Moeten we nog vragen of het waar is? Neen, we mogen niet veronderstellen, dat de briefschrijvers bewust onwaarheden hebben geschreven. Maar wie wel eens voor de taak heeft gestaan een objectief rapport of verslag te schrijven zal weten hoe moeilijk dat is. Hij zal ook weten, dat zo'n rapport of verslag aan heel andere eisen moet voldoen dan een brief aan „thuis” of aan vrienden.

En al zouden de briefschrijvers met de nauwgezetheid en met het verantwoordelijkheidsgevoel van een objectieve verslaggever hebben geschreven, dan zal het hun toch nog onmogelijk zijn geweest, een beeld van het geheel te geven. Daartoe misten zij immers het overzicht over dat geheel. Zij konden de gebeurtenissen dus niet in hun juiste proporties weergeven. Naast hun brieven bestaan er ook brieven in heel andere zin, brieven die gewagen van goed werk. Deze brieven worden over het algemeen niet gepubliceerd. Maar ook de afzenders van deze brieven zullen wij er niet van verdenken bewust onwaarheden te hebben geschreven. Voor hen geldt hetzelfde als voor de schrijvers van de andere brieven.

Indonesië doen. En daarom mogen we de brieven uit Indonesië in geen geval naast ons neerleggen. De gruwelen, volgens sommige brieven door Nederlandse troepen bedreven, zijn zo ernstig, en schokken ons menselijke en ons nationale geweten zó, dat we er meer van moeten weten. We moeten weten, onder wiens of wier verantwoordelijkheid die gruwelen zijn bedreven. We moeten weten, of dat nu de normale manier van optreden van de Nederlandse troepen is, dan wel of er sprake is van enkele excessen.

Juist het feit, dat dit uit particuliere brieven niet op te maken is, dwingt tot een zekere terughoudendheid en voorzichtigheid bij de beoordeling van die brieven. Zouden we immers op grond van die brieven een veroordeling over „de troepen” in het algemeen uitspreken, en dus over de verantwoordelijke regering, terwijl er alleen sprake is van excessen bij bepaalde onderdelen, dan zouden we ten onrechte een blaam op die troepen, op de

legerleiding en op de regering werpen. Toch is de neiging, om zo'n veroordeling uit te spreken, groot. En geen wonder. Want wat horen we erover van instanties die min of meer een overzicht kunnen hebben, instanties die over voldoende gegevens beschikken, althans behoren te beschikken?

Garoot bij nacht

*Drie palmen in het duister, drie palmen in de wind.
Gefluister, klein gefluister, klanken die men verzint.*

*De maan is door de wolken bedekt, bedekt: een schicht
treft, onder 't zwarte kolken, soms 't hele nachtgezicht.*

*Damars, ketapanbomen zijn angstig saamgeplet,
boven wat men hoort stromen, tot een kompakt boeket.*

*Daarachter zijn de bergen versmolten met de lucht
en wat zich moest verbergen is lang daarheen gevluht.*

*Het dorp is hier gebleven, vervaald en uitgespreid.
Geloof toch aan het leven, het heeft ons soms verblijd.*

*Nog klinken paardehoeven, nog doet hier wat hij kan,
met ratels voor de boeven, een soort van klepperman.*

*Vergaan doet elke luister, met de ogen van het kind.
Gefluister, o gefluister. Drie palmen in de wind.*

E. DU PERRON

Uit: Parlando

1938

Wat doen zij?

DE betekenis van al deze overwegingen is, dat wij in het onzekere verkeren over hetgeen de Nederlandse troepen in

Wat weten wij?

MEER nog moeten wij vragen: wat weten we eigenlijk van de militaire toestand ginds in het

(vervolg pag. 2)

algemeen? Daarover bereiken ons de meest tegenstrijdige mededelingen. De voorlichting schiet ernstig tekort. Er is een „Dienst Legercontacten”, die via Aneta berichten aan de Nederlandse bladen geeft. We zijn wat huiverig voor die berichten. Ze lijken wat eenzijdig en ervaren journalisten hebben ons verteld, dat zij er eigenlijk weinig waarde aan hechten. En mededelingen over de militaire toestand van andere zijde zijn buitengewoon schaars. We voelen ons hoogst onzeker op dit gebied. We tasten in het duister.

Dan zijn er enkele bijzondere gevallen. Wie herinnert zich niet meer het gebeurde op Zuid-Celebes? Er werd een onderzoek toegezegd en inderdaad ook ingesteld. Maar de resultaten zijn nog weinig zeggend. We zijn er eigenlijk niets wijzer van geworden. Dit is dus onbevredigend. Verder is er het geval-Bondowoso. Een aantal militairen zijn voor de rechter gebracht en tenslotte tot vrij lichte straffen veroordeeld, die in geen verhouding staan tot de ernst van het geval. De rechterlijke uitspraak kan juist zijn, de straffen kunnen wel in redelijke verhouding staan tot de verantwoordelijkheid, die de veroordeelden voor het geval hadden. In de uitspraak is immers overwogen, dat de oorzaak eigenlijk meer bij de hogere leiding moest worden gezocht. Maar gebeurt daar dan niets tegen?

Tenslotte noemen wij het geval van een aantal soldaten, die veroordeeld zijn, omdat zij hadden geweigerd, mee te werken aan het platbranden van een deel van een kampong. Of hier sprake was van „militaire noodzaak”, is van hieruit moeilijk te beordelen.

Het arrest van het Hoog Militair Gerechtshof is voor juristen interessant en wij kunnen ons voorstellen, dat er volgens hen geen speld tussen is te krijgen. Er wordt van dit geval bovendien van bepaalde zijde een lezing gegeven, die een waarschuwing inhoudt dat we op onze hoede moeten zijn als ons berichten over gruweldaden bereiken.

Te ernstig

AL deze dingen zijn intussen te ernstig dan dat wij ons er af mogen maken met een „wij weten het niet zeker”. En ook met het helaas noodzakelijke verwijt van onvoldoende voorlichting zijn wij er niet. Er moet meer gebeuren.

Dat er iets aan de hand is — al weten wij niet precies hoeveel — is zo veront-rustend, dat wij niet mogen ophouden op-heldering te eisen. En niet alleen ophelde-ring, maar ook maatregelen tegen schuldigen, vervanging van verantwoordelijken.

Waar rook is, is ook vuur. In het minst ongunstige geval zou bij onderzoek moeten blijken, dat er hier en daar excessen zijn geweest, excessen die men niet zo maar zal mogen passeren.

Volgens de brieven — welker ontoerei-kendheid als inlichtingenbron voor het ge-heel moet worden erkend — zijn er in Indonesië door Nederlandse troepen metho-den toegepast, waarvoor niemand de ver-antwoordelijkheid zou mogen durven nemen.

Natuurlijk zijn die methoden vergeleken met hetgeen de Duitsers ons hier vijf jaar lang hebben vertoond. Zulke vergelijkingen zijn — helaas — zeer eenzijdig en tenden-tieus. De Duitsers hebben heus niets nieuws uitgevonden. Door alle tijden heen zijn er mensen geweest, in staat tot het bedrijven van onmenselijke gruweldaden tegenover hun medemensen. Laat ons geen voorbeelden geven doch slechts vaststellen dat hetgeen de Duitsers deden iets was, waartoe de mens onder bepaalde omstandigheden he-laas over kan gaan. Maar het zou een doodoener zijn in dit verband te zeggen: „alles weten is alles vergeven.”

Er is van „vergeven” geen sprake. Waar dan wel sprake van is? Van het feit, dat volgens gepubliceerde geschriften door men-sen die optreden voor het Nederlandse volk gruwelen zijn begaan. Dat gaat ons, Nederlanders, dus aan. De feiten zelf zul-len, zijn ze ons juist beschreven, niet kunnen worden verontschuldigd. Een beroep op de omstandigheden zullen wij kunnen aan-horen. Maar dan zullen wij vast moeten stellen, dat er mensen aan het werk zijn geweest, die door de omstandigheden heb-ben vergeten wat zij onder geen omstan-digheid hadden mogen vergeten: nl. dat zij mens zijn. Wie zich aan de gruwelen heb-ben schuldig gemaakt, hebben daarmee zich-zelf en — naar buiten toe — het Neder-landse volk bezoedeld.

Slechte voorlichting

DOOR alles zal ons duidelijk gemaakt moeten worden, wat er aan de hand is. De rook zien wij allen. Hoe groot is het vuur en wie heeft het ontstoken?

Slechte voorlichting wreekt zich op den duur altijd. Maar met voorlichting alleen zijn we nog niet waar wij wezen moeten. Er zal met alle zorgvuldigheid die maar mogelijk is gewaakt moeten worden tegen voortzetting of herhaling van de onduldbare toestanden.

Sommige politici willen zo graag — te-recht of ten onrechte, dat moeten wij op deze plaats in het midden laten — in de-batten over de Indonesische kwestie het woord „onaanvaardbaar” horen. Onaanvaardbaar is in elk geval een optreden als in sommige brieven beschreven.

Onaanvaardbaar is het ook, dat wij over de werkelijke toedracht in het onzekere worden gehouden en slechts af kunnen gaan op ontoereikende inlichtingenbronnen.

Onaanvaardbaar is het, dat aan het Ne-derlandse volk niet zou worden meegedeeld, wat er is en wordt gedaan tegen de ver-antwoordelijken.

Niet uit de lucht

DAT de gegevens, zoals zij nu tot ons zijn gekomen, met de nodige voorzich-tigheid moeten worden beoordeeld, beseffen wij. Dat die gegevens ons geen kijk geven op de proporties van het kwaad weten wij evenzeer. Maar wij beseffen ook, dat die gegevens niet zo maar uit de lucht zijn komen val-len. De onrust, door die brieven gewekt, zal groeien. Nu kan men zeggen, dat het beter zou zijn geweest die brieven niet te publiceren vóór men kon weten, wat zij in het geheel te betekenen hebben, vooral omdat voor velen de verleiding groot is bij voorbaat te generaliseren. Dat is een redenering waar mogelijk iets in zit.

Maar de publicatie van de brieven is nu eenmaal een feit. Er is nu eenmaal in het openbaar over geschreven en in het openbaar — in de volksvertegenwoordiging — over gesproken. Minister van Maarse-veen heeft toezeggingen betreffende een onderzoek gedaan, nadat het Kamerlid Goedhart een uitspraak van de Kamer had willen uitlokken. Moge deze toezegging zo snel en zo duidelijk als maar enigszins mogelijk is worden verwezenlijkt. Moge de regering beseffen, dat zij ons niet langer in de mist mag laten zitten, zoals wij op het ogenblik bijv. ten aanzien van het ge-beurde in Zuid-Celebes nog zitten.

Er moet iets positiefs gebeuren. Wij zijn niet blind voor de moeilijkheden, waar de regering voor staat. Maar die moeilijk-heden zal zij nooit tot oplossing kunnen brengen als zij zich niet keert tegen aan-tasting van elementaire menselijke waarden.

De regering sluit de ogen niet. Zij, wie de menselijke waarden ter harte gaan, heb-ben de ogen wijd open. Geef hun klaarheid!

Ss.

Uit de inhoud

Blz. 1 en 2: Steeds meer veront-rustend

Blz. 3: Oog in oog (over Picasso)

Blz. 4 en 5: Humanisme of chaos II

Blz. 4: S.V.H.G. bezint zich

Blz. 5: Gemeenschappen let op

Blz. 6: Boekenrevue: „Eenzaam avon-tuur”

Blz. 7: Humanistische gedachten

Blz. 8: Naar buiten

Blz. 9: „De grote koning”

Blz. 10, 11, 12: Debat over „Huma-nisme en Communisme”

Blz. 12: Verklaring H.B. over Indo-nesië

Blz. 13: Voor de kleine mensjes en hun wereld

Blz. 14: Wat U voor het congres moet weten

Blz. 15: De motor draait....

Oog in oog

door

P. C. J. REYNE

Pablo Picasso, misschien de meest omstreden figuur der moderne schilderkunst. Het grote publiek is geneigd in hem een symptoom van onze ontredderde tijd te zien en al naar verkiezing: een charlatan of een geesteszieke. Zo vreemd is dat ten slotte niet. Wie de ervaring niet heeft opgedaan, dat lijnen en kleurvlakken op zichzelf een gevoel kunnen overdragen op de beschouwer, zal Picasso's beeldende taal niet verstaan en zich verbijsterd afwenden van een voorstellingswereld, die hij bij alle goede wil niet anders dan „wanstaltig" noemen kan.

Maar ook bij wie hem erkennen als een groot vernieuwer der schilderkunst, komen velerlei misvattingen voor. Men ervaart zijn wereld als koud, abstract, voor het gewone menselijk vermogen tot inleving gesloten, en concludeert dan maar tot een innerlijke leegheid bij deze schilder. Zijn talrijke, plotselinge stijlveranderingen, zijn gedurfde vormexperimenten zouden niets anders zijn dan noodsprongen, pogingen om te ontkomen aan de zuiging van het Niets in zijn hart.

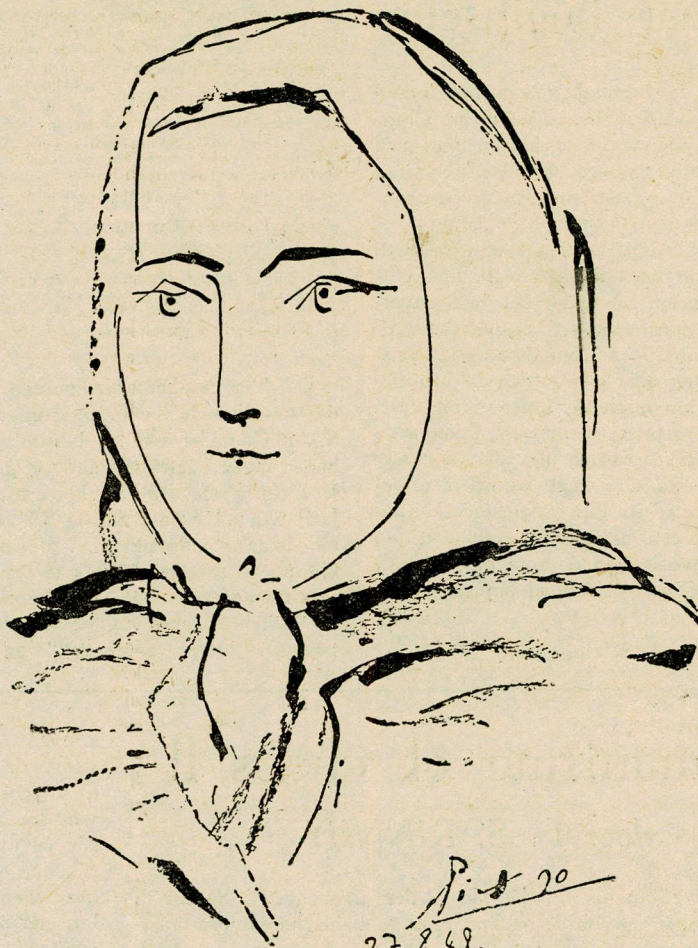
Dit is volkomen onjuist. Er is bij Picasso wel degelijk een gevoelsbetrekking tussen Ik en Wereld, en voor een belangrijk gedeelte vertegenwoordigt zijn werk een hartstochtelijk oordeel over deze tijd. Wie daaraan mocht twijfelen, moet de „Kermisklanten" uit zijn aanvangsperiode maar eens bekijken, of zijn „Gewond Paard", of de felheid ondergaan, waarmee de schilder in „Guernica" reageerde op de rampen van de Spaanse burgeroorlog.

Toegangsweg

Juist een werk als dit laatste zou voor bredere groepen een toegangsweg tot Picasso kunnen zijn, als de allesbehalve geijkte vormtaal toch niet te weinig aanknopingspunten bood. Wie de weg tot Picasso vinden wil, kan het best beginnen met een eenvoudige tekening als de „Poolse boerin", die hierbij gereproduceerd wordt.

Onmiddellijk treft de soberheid van dit portret. De kunst van het weglaten is hier tot grote hoogte opgevoerd: drie lijntjes, een punt... en er staat een oog dat kijkt; een golvend lijntje en een stip er onder zijn reeds voldoende om de gevoeligheid van een mond te suggereren. Dezelfde soberheid spreekt uit de lijn die het gezichts-ovaal markeert. Dit is een bijna stoeve,

PICASSO - Poolse boerin

Cliché: Uitgeverij „Contact"

een droge contour, die afbreekt en schijnbaar onhandig, even daarnaast weer aangezet wordt. Doch zo'n „toevalligheid" blijkt bepaald te zijn door een buitengewoon vormgevoel. Men bedekke de „las" in de wangcontour rechts een ogenblik met de vinger, — de tekening blijkt opeens een belangrijk spanningsaccent te missen. Men kan dit spel volhouden: elke lijn, elke zwarte plek, blijkt zijn functie te hebben in het geheel der spanningen. En ondanks dit berekenend afwegen bleef dit portret los en open als een vlotte schets.

Picasso leeg van hart? Vanwaar dan het gevoel, dat men in contact komt met een levensaanwezigheid? Want hier werd wel degelijk een karakter gebeeld, waarvan enkele eigenschappen te noemen zijn: fierheid, doorzettingsvermogen, gevoel voor humor, — maar tegelijkertijd verleende de tekenaar aan de trekken, waarin deze dingen verschijnen, de adel en rust van een nieuwe classiciteit.

Ons smalle landje

Op voorstel van de katholieke fractie heeft de Leidse gemeenteraad besloten, dat op Zondagen en kerkelijke hoogtijdagen de bioscopen gesloten moeten zijn.

(Uit Nw. Utr. Dagblad).

De Kerkeraad van de Ned. Herv. Gemeente van Elburg, lettend op het grote verval in leer en leven in onze tijd, moet naar Gods Woord jong en oud, ouders en kinderen, waarschuwen tegen het organiseren van —, het medewerken aan — en het bijwonen van uitvoeringen (gelijk die van de Gymnastiekver. „S.S.S." in deze week), welke een kennelijk werelds karakter vertonen (met attracties als dans, toneel en muziek) en welke plaats hebben ook op Zaterdagavond, op welke avond een ieder zich op andere wijze heeft voor te bereiden voor de op handen zijnde Rustdag, welke in bijzondere zin de Dag des Heren is.

(Uit: Elburger Courant).

SVHG bezint zich op haar beginselen

Een van de kenmerken van het humanisme is het vertrouwen in de mens. Daaruit behoort m.i. voort te komen dat men een schriftuur als een beginselverklaring slechts als nuttig instrument mag beschouwen. Nimmer mag men er een „hogere” of zo men wil, heilige betekenis aan hechten. Zelfs mag het geen uitgangspunt zijn. Uitgangspunt is het menselijk beleven, onvolmaakt weliswaar, maar het hoogste dat voor menselijke vermogens bereikbaar is. Juist daarom mogen enkele woorden in een beginselverklaring nooit de functie van vaststaand uitgangspunt overnemen. Immers de totale mens is zo veelzijdiger dan wat met enkele, of zelfs met veel woorden uitgedrukt kan worden. Een beginselverklaring blijft slechts een benadering van wat wij als juist aanvoelen en daarom moet de inhoud ervan steeds discutabel blijven.

Deze overtuiging is het, geloof ik, die in de geleerden der S.V.H.G. bezwaren deden rijzen tegen

artikel 1 van de beginselverklaring van het Humanistisch Verbond, welk artikel aanvankelijk ook in die van de S.V.H.G. werd opgenomen. Dit wil echter niet zeggen dat men het er bepaald oneens mee is. Ik vermoed niet dat er bij onze leden veel bezwaar tegen is om de mens een bovenpersoonlijk normgevoel toe te kennen, of hem als schepper van geestelijke waarden te beschouwen. Het wordt echter onjuist geacht deze vrij vergaande stellingen als uitgangspunt te beschouwen. Men wil er in principe de vrijheid van discussie over behouden.

Zeker, nooit ontkomt men aan de noodzaak ergens een basis te leggen met een stelling die als juist gevoeld, maar niet beredeneerd wordt. Gezocht dient echter te worden naar die stellingen die de meest omvattende en dus meest ruime weergave van onze mening zijn. Het is geen eenvoudige zaak deze te vinden. Vandaar dat in het ontwerp voor een beginselverklaring dat thans in de S.V.H.G. bestudeerd wordt is opgenomen het discutabel stellen van iedere bij voorbaat aanvaarde overtuiging. Enkele andere punten zijn: het vertrouwen in de mens, ondanks besef van diens beperktheid en het verwerpen van overtuigingen voor zover ze als de absolute waarheid of het enige heil gesteld worden.

De hier aangeroepte punten zullen op de aanstaande voorjaarsconferentie der S.V.H.G. nader worden besproken. Aan de hand van de inleidingen door prof. dr. H. J. Pos, prof. dr. H. Oldewelt en dr. J. P. van Praag zal de S.V.H.G. trachten haar standpunt t.a.v. de beginselverklaring zo scherp mogelijk te bepalen. Prof. Pos zal spreken over „Waarden in afbreuk en herbouw”, prof. Oldewelt over „Vertrouwen contra dogmatiek” en dr. Van

Voorjaarsconferentie van de SVHG

Datum: 2, 3 April '49.

Plaats: J. H. Ockenburgh, Loosduinen.

Sprekers: Prof. Dr H. J. Pos over „Waarden in afbreuk en opbouw”.

Prof. Dr H. M. J. Oldewelt „Vertrouwen contra dogmatiek”.

Dr J. P. van Praag „Eenheid en verscheidenheid in het moderne humanisme”.

Belangstellenden van harte welkom!

Kosten f 3,75.

Opgave bij L. F. Ottens, Julianalaan 140, Delft.

Praag over „Eenheid en verscheidenheid in het moderne humanisme”.

C. G. H. SCHOLTEN.

Humanisme of chaos II

door F. S. KINNEY

DE nieuwe bureaucratische klasse der „managers”, die nu in opkomst is zal aan de oude stereotype maatschappijvorm vasthouden, daar zij de nalatenschap van een bankroet burgerlijk kapitalisme overneemt. Deze nieuwe wereldorde — de nieuwe orde, die Paus Leo XIII in het midden van de 19de eeuw zo goed beschreven heeft — zal gebaseerd zijn op een nieuwe klasse van zakenmensen, politieke specialisten, technici, physici en sociale ingenieurs. De grote corporaties en kartels behoren intact te blijven en de particuliere eigendommen onaangetaast. Godsdienstonderwijs zal worden opgenomen in de openbare scholen. De inrichtingen van Hoger Onderwijs zullen cultuurstudia worden van een nieuwe scholastiek, bestemd om de élite, die aan het hoofd van de maatschappij staat, voor te lichten en de klasse der „managers” te prepareren voor de taak van het leiderschap in een tot het uiterste georganiseerde en gemechaniseerde beschaving.

Tot hertoe hebben we in deze beschouwing slechts één kant van de kwestie belicht. Wij hebben slechts één zijde van het cultuurcomplex dat onze wereld verontrust, beschreven. In feite beweegt zich het getij der vooruitgang in tegenovergestelde richting, want de cultuurstroming in de tegenwoordige „crisis van het liberalisme” is gericht op de rijpwording der moderne cultuur en gaat niet terug naar de tijden der Middeleeuwen en de klassieke Oudheid. Het oude liberalisme der 19e eeuw hield de Middeleeuwse structuur van sociale controle in stand. Het nieuwe liberalisme richt zich naar een humanisme, dat als wezenlijk bestanddeel inhaerent is aan de gestalte van onze moderne cultuur.

Het Amerikaanse volk en de Westerse democratiën moeten eventueel kiezen tussen twee niet met elkaar te verzoenen oplossingen. Of wij moeten ons verbinden met de nieuwe politiek-economische regeerders van de wereld, die terugkeren tot de oude instellingen om zich staande te houden, of wij moeten voorwaarts

streven naar een groeiende moderne cultuur. En deze vooruitstrevende beweging brengt een nieuwe vorm van sociale controle t.a.v. regering, opvoeding, zeden en godsdienst met zich. De vorm van sociale controle moet doortrokken zijn van het menselijk en sociaal idealisme, dat voortspuit uit de cultuur zelf, die ons onze rijkdom aan stoffelijke goederen, onze industriële vooruitgang en onze toenemende technische vaardigheid gegeven heeft. Het secularisme, de wetenschap, de democratie, het collectivisme, die kenmerkend waren voor onze materialistische beschaving, moeten nu tot een intrinsiek humanisme groeien.

Om het ronduit te zeggen, het is de ineenstorting in onze moderne cultuur van de middeleeuwse ordening, een ordening door het burgerlijk kapitalisme overgenomen, die de tegenwoordige wereldcrisis veroorzaakt heeft. In zoverre de Westerse democratiën, die de wereld moeten leiden, een oplossing van de heersende problemen menen te moeten zoeken binnen het kader van de huidige cultuurvormen, zijn zij blinde gidsen. Liefde voor een „oneindig rijk en groots” verleden, vol menslievendheid is geen gegronde reden om de middeleeuwse maatschappij in de toekomst nog over duizend jaren te laten voortbestaan.

Bovendien, geen snel opgeklommen klasse van „managers”, zij moge nog zo succesrijk zijn in haar greep naar de macht, kan welvaart en vrede drijvende houden op de overblijfselen van wat uit een economisch systeem is gered, welks symbolen van economische waarde vastzitten aan steden in puin, aan industrieën, wier materiaal tot oud roest gereduceerd is, aan concerns, wier zichtbare aanspraken op rijkdom begraven liggen onder de as van twee wereldoorlogen. Al die profeten van de „Nieuwe Orde”, die afgeven op de huidige krachten der sociale revolutie en wedergeboorten behoefte van de tot nu toe niet bereikte volmaaktheden der oude beschaving, moeten eens gaan nadenken over het kleine werkje van prof. James T. Shotwell: „What Germany forgot”, voordat zij of de oude orde van het kapitalisme en rooms-katholicisme verheerlijken, of de nieuwe orde der politici en zakenleiders, die het zwaard overnemen uit de dode hand van een vervalend kapitalisme.

Bovendien, de wederoprichting van heilige huisjes van inter-

Gemeenschappen, let goed op!

Waarschijnlijk zijn nog niet alle voorstellen van de gemeenschappen ontvangen. Mens en Wereld moet echter zo mogelijk één maand vóór het congres verschijnen. Langer wachten kon dus niet.

In de hoofdbestuursvergadering van 19 Maart a.s. wordt de beschrijvingsbrief samengesteld, dus ook de prae-adviezen op de voorstellen. De beschrijvingsbrief wordt zo mogelijk vóór 26 Maart a.s. toegezonden aan de gemeenschaps-besturen en de afgevaardigden.

Wij raden daarom aan een eventuele tweede ledenvergadering niet vóór 26 Maart te houden.

CENTRAAL BUREAU.

Verheugend geluid

Begin Februari sprak de orthodoxe theoloog prof dr J. H. Bavink op een bijeenkomst te Utrecht in de Universitaire appelweek van de Ned. Chr. Stud. Ver. Na aangeduid te hebben welke tendenzen thans in de wereld werkzaam zijn in de richting van degeneratie en nihilisme, noemde hij de tegen-tendenzen. Daarover citeren wij het Dagblad Trouw van 12 Februari 1949:

Toch zijn er inderdaad ook sterke tegen-tendenzen. In de groot-industrie wordt de mens weer ontdekt en met diens persoonlijke interesse rekening gehouden. Dat is zeker een regenererende kracht ook al zou hierbij slechts eigenbelang de drijfveer zijn. Voorts noemde spr. toenemende belangstelling voor hoge cultuurwaarden, voor muziek en voor andere waardevolle kunstschaten. Ook het waarachtig humanisme, dat weer leert inzien dat er hoogste normen bestaan welke volgestrekte waarde hebben, is zulk een regenererende tendenz.

Gaat U ook naar het congres in Utrecht?

Kaarten op tafel

Totaal 1e en 2e verantwoording	f 1.681,90
3e verantwoording	
Dr L. G. v. d. W. te D.	.. 53,25
J. H. T. N. te A.	.. 10,—
P. v. K. te A.	.. 5,—
W. M. D. te A.	.. 2,50
C. B. te K.	.. 45,—
Ir M. H. E. te 's-Gr.	.. 10,—
W. v. d. L. te R.	.. 3,50
H. v. d. W. te 's-G.	.. 2,50
Gem. Arnhem	.. 9,33
G. J. v. B. te A.	.. 2,50
G. W. te A.	.. 2,50
D. Z. te V.	.. 1,50
W. R. te D.	.. 2,50
Sj. M. te B.	.. 3,—
D. W. te N.	.. 10,—
J. H. te A.	.. 2,50
C. A. v. E. te Z.	.. 15,—
C. Y. te A.	.. 10,—
F. A. J. 'M. te A.	.. 2,50
Kl. v. d. H.—d. H. te K.	.. 1,25
Jongerengroep Dordrecht	.. 34,—
W. K. G. te L.	.. 2,—
W. H. te U.	.. 1,—
P. v. S. te L.	.. 19,—
H. A. P.—S. te A.	.. 6,45
M. B.—L. te A.	.. 2,50
S. E. P. P.—S. te A.	.. 25,—
M. C. T.—S. te H.	.. 3,—
A. W. L. te L.	.. 3,—
H. J. F. te E.	.. 5,75
J. H. W. te N.	.. 2,50
M. M. H. te N.	.. 1,50
W. J. R. te P.	.. 2,50
J. W. te A.	.. 5,—
Totaal	f 1.989,43
Leg Uw kaarten op tafel. Giro	
Centr. Bur. Hum. Verbond 304960.	

nationaal recht op de oude grondslag van de soevereine staat, van de ondernemersvrijheid en van de militaire macht, hoe gewichtig ook, biedt geen uiteindelijke oplossing van het raadsel van een tijdperk, dat geobsedeerd raakt door een cultuurcomplex, dat instinctief leidt tot massale onrust en schizofrenie. Zelfs de poging een gezonde basis te vinden in de gerechtigheid en stabiliteit door de wetten, wordt of een aanklacht tegen het gehele systeem der Westerse staten, of niet meer dan een schuilgaan achter legale woordenkraam, met de bedoeling, de latente krachten van een blind patriotisme op te wekken, gevoed door de traditie van een middeleeuwse ridderlijkheid. Een klassiek humaniteitsprincipe, hoe ideaal en volmaakt ook in zijn redelijkheid, moet zijn steun vinden in de maatschappelijke structuur. Gods rijk moet zijn fundamenten op aarde hebben.

Dit voert ons naar het brandpunt van deze beschouwing — Humanisme en Wereldvernieuwing. Humanisme, maar geen middeleeuwse geest, als het ware antwoord op het tegenwoordige wereld-dilemma. Op dit kritieke moment vormen menselijke waarden in een wereldlijke wereld, die in beslag genomen wordt door praktische en dringende zaken van menselijk welzijn, de gezonde basis voor zedelijke beoordeling en gerechtelijke beslissingen. De wederopbouw van de wereld wacht op een plan van actie, dat gegrond is in het menselijk vermogen om menselijke nood op menselijke wijze te verhelpen. Humanisme is het antwoord, omdat het identiek is met deze menselijke zorg voor menselijke waarden in een beschaving, waar de mens erkend wordt als de scheppende kracht in de gehele sfeer van het menselijk welzijn, waar sociale actie, geleid door menselijke waarden als sociale doeleinden, de weg geëffend heeft tot alles, wat wij bereikt hebben in opvoeding, geneeskunde, kunst en ontspanning. Wij moeten nu op onderzoek uitgaan om de hoogten en diepten van de zedelijke aard van de mens gaan exploreren. Zijn diepere menselijkheid moet opgewekt, gecultiveerd en dienstbaar gemaakt worden aan alle instellingen van sociale controle. Dit alleen kan de grootse prestaties van hand en hoofd onder het oppertoezicht van het hart brengen.

Zal Amerika de behoeder van het humanisme in deze eeuw zijn? Amerika is reeds ver in deze richting gegaan. Het humanisme

is reeds het wezen van onze beschaving. Het vormt de kern van onze nationale vrijheid. Het is de onofficiële godsdienst van het Amerikaanse volk. Wij wenden ons gewoonlijk tot hen, die in kunst en wetenschap opgevoed zijn; wij weten waar vandaan onze stoffelijke welvaart komt. In het praktische leven zien wij uit naar onze naasten om leiding en hulp. In oorlogstijd richten wij ons tot gedisciplineerde en goed toegeruste soldaten, wetenschapsmannen en technici. Wij vertrouwen op onze industrie en concentreren onze menselijke krachten om de overwinning te behalen. Wij stellen ons maatschappelijke doeleinden, hand in hand met een brede sociale politiek, wij maken onze plannen op en organiseren zo doeltreffend mogelijk. Ons streven naar vrede moet op dezelfde humane en sociale basis gefundeerd zijn.

Humanisme of chaos, daar komt het op aan. De Europese beschaving is zowel klassiek als middeleeuws, naar oorsprong en aard. De Amerikaanse beschaving is onder de oppervlakte modern en humanistisch. Europa is als een blinde Simson, die de oude Drakentempel boven zijn eigen hoofd neerhaalt! Amerika, in zoverre wij ernaar streven, onze „Atlantisch gemeenschap" naar Europese manier te herbouwen, is als de vrouw van Lot. Wij kijken om naar een Sodom en Gomorrah, om een zoutpilaar te worden, in plaats van een „wolkzuil" bij dag en een „vuurzuil" bij nacht.

Daarom moeten de humanisten van Amerika wakker worden. De tragische diepte van deze beslissende jaren, waarin het schrikbeeld van een atoom-oorlog ons voor ogen staat, kan slechts door de verlichte humanist doorvoeld en begrepen worden. In een wereld, waar de sociale verandering en de reorganisatie van instellingen zonder meer aanvaard worden als het zichtbare resultaat van menselijke krachten en doelstellingen, bezit alleen de humanist het morele inzicht en de intuïtie, geboren uit de moderne kennis omtrent mens en maatschappij.

In één woord, de humanisten, of zij zo worden aangeduid of niet, zijn de enige opkomende macht in de moderne maatschappij, die zich kunnen richten naar het getij der menselijke vooruitgang en die het volk kunnen wegleiden uit de doodlopende weg, waarheen een verouderd liberalisme hen heeft gevoerd.

„Eenzaam avontuur” van Anna Blaman: knap, doch decadent

Anna Blamans roman „Eenzaam avontuur” heeft verschillende enthousiaste recensies uitgelokt; de N.R.C. vond het in het overzicht over 1948 van de Nederlandse romanliteratuur zelfs zowat het enige vermeldenswaardige boek. Maar er wordt niet gesignaleerd, hoe weinig verheffend dit product is.

De hoofdfiguren worden zo uiteengerafeld, zo in elke blik en elk gebaar geanalyseerd, dat men ze niet meer als levende wezens voor zich ziet, maar slechts als geraamten, slachtoffers van de boze Pluizer. Vooral de vrouwelijke hoofdfiguur Alide, die avonturen met verscheidene mannen en vrouwen beleeft en min of meer een „fatale vrouw” moet voorstellen, is allerminst bloedwarm, terwijl haar moeilijkheden in werkelijkheid toch zo menselijk zijn. Haar echtgenoot, de door de schrijfster blijkbaar zeer belangrijk gevonden Bart Kosta, leeft iets meer. Maar wat een armzalig bestaanje leidt deze „intellectuele”, die bij een grote tegenslag in zijn leven het noodlot niet in de ogen durft zien en niets beters weet te doen dan naar de jeneverfles te grijpen.

Deze teleurgestelde echtgenoot is auteur en bezig een „thriller” te schrijven, waarin hij zijn vrouw projecteert in een nog fatalere (en nog minder aannemelijke) dan zij in werkelijkheid is, en zichzelf in de detective William King. King is als geraffineerd, succesvol en gewetenloos speurder superieur aan Kosta (zonder diens toch wel menselijke en mannelijke eigenschappen). Hij verstouwt nog meer borrels en wordt dientengevolge nog onsmakelijker ziek. De auteur verraadt hiermede, hoe weinig menswaardig en idealistisch zijn idealen zijn.

Vulgair

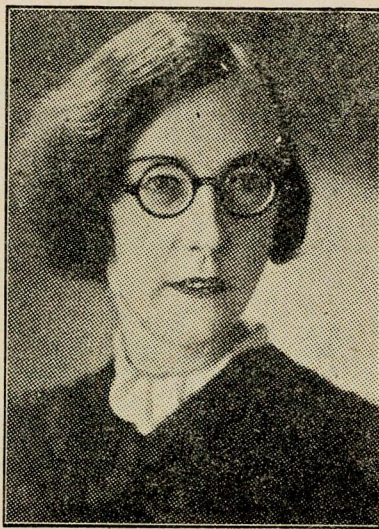
Kosta is geneigd allerlei medemensen, zoals schippers, kappers, huishoudsters als vulgair te betitelen; hij gevoelt zich en zijn Alide ver boven dezulken verheven. Maar hoe zijn eigen reacties op huwelijksbedrog te kwalificeren, zijn los slaan op de vrouw zowel als op het meubilair, zijn denigrerend zich uitlaten over de rivaal, zijn sexuele indiscretie? Zeker, het zijn menselijke reacties, onder zulke omstandigheden wel verklaarbaar. Geprojecteerde heiligen zijn ook geen levende figuren te noemen, maar toch is er goede kans, dat er schippers, kappers en soortgenoten bestaan, die net een tikje fijner zouden reageren.

De nogal dégoutante detective-story is

als „verhaal in het verhaal” zeer geprezen, en terecht. De overgangen zijn soms meeslerlijk, hoewel een enkele keer ook minder geslaagd of slordig. Het langzamerhand laten varen van het ideaal van raffinement, het zich gaan vereenzelvigen met de boekenfiguur en deze even hulpeloos verliefd laten worden als de auteur, is psychologisch zeer goed. Maar als „nieuw” moet men deze constructie toch niet aandienen. Hoe verrassend en natuurlijk weefde circa tien jaar geleden Leonhard Huizinga de levensbeschrijving van zijn hoofdpersoon in „De zevende dag” tussen de actuele gebeurtenissen, om maar één voorbeeld te noemen. Overigens is dit niet opgemerkt om het jagen op primeurs aan te moedigen.

Nevenmotief

De op de omslag afgedrukte aanbeveling voor de roman „Eenzaam Avontuur” (wat een mooi gekozen titel toch) geeft hoog op van de bijfiguren, de vier meisjes, die in het vakantieverblijf grenzend aan dat van Bart en Alide logeren. Zij hebben alle vier een eigen probleem en de karakters zijn knap gedifferentieerd. De namen van de huisjes „Mon Plaisir” en „Mon Repos” zijn geestig, ironisch, en naar mate er minder genoeg en rust in de huisjes heersen, ook sarcastisch in de tekst verwerkt. Was het boek minder uitbundig ontvangen, dan zou

ANNA BLAMAN

(cliché Nw. Utr. Dagbl.)

men het graag bij deze lof over dit onderdeel laten, maar nu dringt zich de critiek op: deze vier figuren zijn er bijgesleept, vooral in tweede instantie. Het is als een muzikaal nevenmotief, dat onharmonisch en onvoldoende in de symphonie is verwerkt.

Ook op de in het boek gebruikte beelden is wel iets aan te merken. Het zijn soms stoplappen, een enkele maal kloppen ze niet, maar er zijn ook mooie, gave, knappe bij. Knap is trouwens dit hele boek, zij het ook wat krampachtig intellectualistisch.

Het is ook waar, dat er in Holland niet zoveel romans uitkomen, die, vergeleken bij de wereldliteratuur, voluit geprezen kunnen worden om breedheid van visie, verrassende handeling, goede compositie enz. en het is een criticus te vergeven, dat hij niet altijd wil afbreken. Maar het is toch de vraag, of de Nederlandse literatuur met de in „Eenzaam Avontuur” ten toon gespreide decadentie-van-Europees-formaat inderdaad verrijkt is.

JACQUELINE WIJCHERS.

Geest contra geweld

In de laatste weken van de oorlog werd Jo de Haas te Assen gefusilleerd. Met hem ging wellicht de laatste heen van een reeks figuren die in de Arbeidersbeweging der Noordelijke provinciën een eigenaardige rol vervulden. Hij was „spreker”, d.w.z. gedurende een groot deel van het jaar reisde hij van Bontebok naar Emmer Compas, van Bolsward naar Musselkanaal, over de arme Friese hei en door de Drentse venen om voor vergaderingen te spreken. Vrij socialistische groepen, antimilitaristische bijeenkomsten, Dageraadsvergaderingen en een enkele geheelonthoudersbijeenkomst waren zijn gehoor.

De spreker in deze groepen heeft veel gemeen met de reizende prediker, zijn hier verzamelde uitingen ontkomen niet aan het gevaar van de gedrukte preek: zonder de achtergrond van de levende persoonlijkheid schijnen ze gauw hol.

De Haas is altijd antimilitarist geweest, maar er ligt een hele ontwikkeling tussen de revolutionaire antimilitarist, betrokken bij de bomaanslag van 1921 in de Groenendaal-actie en de geweldloze pacifist uit de jaren van 1936 tot 1945. Het is jammer dat van deze ontwikkeling uit de geschriften zo weinig blijkt, het oudste is een radiorede (voor de Vrijdenkers Radio Omroep) van 1936, het laatste zijn de Woensdagavondbrieven uit zijn Drentse onderduikverblijf aan zijn Haagse vrienden.

„De Driehoek” gaf het geheel een aantrekkelijk kleed.

Humanistische Gedachten

Waarde en waardigheid

Laat ons, als we over belangrijke dingen spreken, niet spelen met de woorden. Woorden hebben hun zin, en vele woorden hebben meer dan één zin. Als we ons daar geen rekenschap van geven bij hun gebruik, dan maken we er onzin van of dubbelzinnigheid, en verwarring is het bedoelde of niet bedoelde gevolg. We moeten God niet ontheiligen door Hem volmaakte goedheid toe te schrijven, want dat is zinloos, omdat goedheid een menselijke eigenschap is en volmaaktheid daarmee niet verenigbaar. We moeten niet spreken van oneindige of absolute waarde, want dat is onzin, omdat het begrip waarde bij uitstek betrekkelijk is.

Waarde hebben of waardig zijn is iets waard zijn voor iets; waarde is altijd een eigenschap van betrekking tussen twee of meer dingen of mensen, die iets voor elkan- der betekenen, elkaar iets „doen“, iets met elkander te maken hebben. Sommige waarden zijn uit te drukken in maat en getal, andere niet. Er is de marktwaarde van een ding, waarmee in geld wordt uitgedrukt, hoe de verhouding is tussen de begeerlijkheid van dat ding voor de mensen en die van andere dingen van dezelfde of andere soort. Er is de grootte van een ding, lengte breedte, diepte, oppervlak, inhoud, uitgedrukt in willekeurig vastgestelde maten; meter, vierkante en kubieke meter, waarmee we de dingen met elkander en onszelf vergelijken, en hun verhouding waarden. Er is de tijdswaarde, die de duur der dingen of bewegingen in betrekking brengt tot ons eigen levens- rythme. Er zijn biologische waarden: iedere vogel legt per jaar een begrensde hoeveel- heid eieren, de levensduur is voor iedere levensvorm een binnen zekere grenzen be- paald aantal jaren; physiologische waarden: het aantal polsslagen per minuut; psycholo- gische waarden: het aantal zinvolle reacties als antwoord op een reeks prikkelwoorden, de onmeetbare stuwkracht der drijfen, de grootte van het intellect; sociologische waarden: het aantal huwelijken per jaar, de omvang der misdadigheid, enz. Al deze waarden zijn betrekkelijke grootheden, afhankelijk van omstandigheden van plaats, tijd en persoon. Zo zijn er ook zedelijke en aesthetische waarden; ook religieuze, maar hiermede is het zaak voorzichtig te zijn, om niet te ver- vallen in de fout van een misleidend ge- bruik van de term waarde: wat onvergelijk-

baar is met iets anders uit onze wereld van verschijnselen, kan niet worden gekenmerkt in termen uit onze kennis van het betrek- kelijke.

Het zedelijke is een eigenschap van de betrekkingen tussen mens en mens, en mens en mensheid; het kan daarom ook worden gewaardeerd, zij het niet met de maat- staven van maat en getal. Wij waarderen die betrekkingen naar de zedelijke normen van goed en slecht, welke ons worden aan- geboden in de levende en de leerstellige moraal, door ieder onzer min of meer be- vestigd door levens-inzicht en levenshouding. Het goede en het slechte, deugd en ondeugd abstraherend en op zichzelf stellend noemen we ze dan ook waarde en onwaarde. Geen normaal mens heeft deze verstandelijke redenering nodig om te weten, dat liefde, barmhartigheid, gerechtigheid in de betrek- king tussen mens en mens voor ieder hun- ner iets waard zijn, waarde hebben.

Zo is de mens in zijn zedelijk functie- verband drager van zedelijke waarden, waardoor zijn betrekking tot zichzelf, tot zijn medemens en tot de menselijke gemeen- schap wordt gekenmerkt, en waarnaar hij door ieder ander wordt gewaardeerd. Drager en schepper, gelijk de beginselverklaring van het Humanistisch Verbond zegt; hierbij valt uiteraard niet te denken aan een schep- pen uit niets, maar aan een voortbrengen uit eigen wezen, hoe men zich dan ook de oorsprong van dit wezen voorstelt.

Eeuwige waarden? Onzin, als dit zou moeten betekenen oneindige waarden, gel- dend buiten de tijd; juist, als „eeuwig“ ver- staan wordt in zijn letterlijke betekenis: de eeuwen door durend, want een eeuw is een menselijke tijdmaat, geldend zolang mensen er zich van bedienen. Zo zijn er zedelijke waarden, waarvan we moeten aannemen, dat ze zoveel eeuwen zullen duren als er mensen op aarde leven, omdat ze nu een- maal eigen zijn aan het leven van het Menswezen.

De zedelijke, aesthetische en religieuze waarden in zijn leven te bevestigen, te ver- sterken en voort te dragen, daarin ligt de bijzondere waardigheid van de mens. Maar zij wordt ons niet zo-maar geschonken; iedere mens moet zich die waardigheid nieuw opbouwen van zijn gegeven levens- materiaal. Dit te doen maakt het leven de moeite waard.

J. KAT.

Brieven van lezers

Het bleke humanisme

In M. en W. van de 24ste Januari j.l. is onder de titel „Schelden op Kerstmis“ een uitlating op- genomen van een katholiek geestelijke, die zijn in- genomenheid met de wijze, waarop hij met militairen op Sumatra het Kerstfeest heeft gevierd, doet ver- gezeld gaan van een oordeel over het humanisme, dat hij als „bleek“ kwalificeert. Deze kwalificatie van onze zwarte broeder duidt M. en W. aan als schelden, doch naar mijn mening is dit woord aller- minst op zijn plaats, omdat het i.c. gaat om een waarderingsoordeel en dan is het woord bleek toch zeker niet stuitend of krenkend.

Dat een rooms geestelijke het humanisme niet weet te waarderen mag en kan hem niet euvel worden geduid. Hij heeft zich zo gespecialiseerd, zo op- gesloten, in zijn kerkelijk dogmatisch christendom, 't welk hem volledige voldoening geeft, dat hij door die zelfgenoegzaamheid, door die ingenomenheid met het zijne, het vermogen mist het andere voor anderen op waarde te kunnen schatten.

Vergelijk hij het zijne met het andere dan kan hij, opgesloten als hij is in het zijne, zich niet indenken, dat dat andere voor anderen onontbeerlijke levens- waarde vertegenwoordigt.

Wat de geestelijke echter wel weet is, dat, het Kerstfeest — met kerstbout — niet is een christelijk feest, doch een heidens feest en dat het heiden- dom is, waaraan het Christendom fleur, geur en kleur ontleent.

Het Christendom, dat de datum van de geboorte van Christus niet kent — geen wonder! — heeft de dag van het Joëlfest verklaard tot geboortedag van Christus: een fictie zonder meer. Door een beroemd jurist heb ik eens horen zeggen: een fictie is een leugen, doch wat de jurist als wijsheid verkondigt, behoeft de theoloog niet na te praten; hij zal er wel een ander woord voor weten. Ik stel voor: onwaar- achtigheid.

Als het humanisme in vergelijk wordt gebracht met het Christendom dan moet men uit het Christen- dom eerst alle heidense elementen elimineren, waar- mede het zich heeft vereenzelvigd, en dus zeker niet mag pronken. Heeft het Christendom de moed om terug te gaan tot het pretentieloze, zelfingekeerde leven van de eerste Christenen, die het grote levens- geheim niet buiten zich doch in zich zochten — dan zal het zonder twijfel uitkomen bij het bleke Huma- nisme, te redelijk en te zedelijk om zich te sieren met denkbeeldige waarden, die het aan ficties te danken zou hebben.

G. ODE,

Broeder Bleekgezicht.

(Door de redactie bekort)

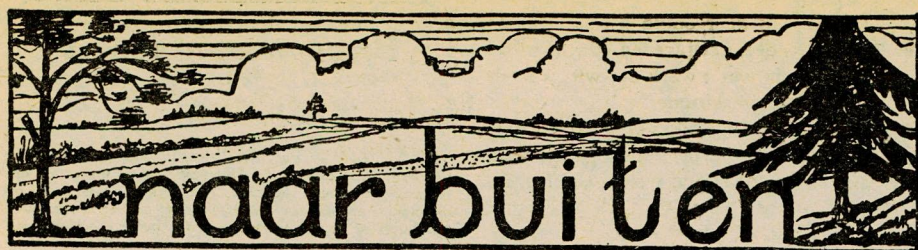
Wij danken onze bleke broeder voor zijn woorden. Wel moet onze zwarte broeder diep in de rimboe huizen — dieper dan die van Sumatra — wanneer hij zich niet kan indenken wat zo algemeen men- selijk is — zwart en wit menselijk — als het bezit van een onontbeerlijk geestelijk goed. Hij schold dus niet? Maar dan was het toch op 'n minst onheilige onwetendh.id, door kleur noch oerwoord te recht- vaardigen anno 1948.

REDACTIE.

HOOFDBESTUUR VAN HET HUMANISTISCH VERBOND.

Dagelijks Bestuur: Dr J. P. van Praag, voorzitter; Dr G. Stuive- ling, ondervoorzitter; Drs I. Vijlbrief, secretaris; J. Rogge, penningmeester, Dr D. Loenen, lid.

Leden: Dr J. C. Brandt Corstius; Mevr. Dr L. M. Coster—Wijsman; Prof. Mr H. R. Hoetink; Fr. van Hoorn; Mevr. H. A. Polak—Schwarz; Prof. Dr H. J. Pos; Ir P. Schut; Mr A. Stempels; Prof. Dr J. B. Tielrooy; Mr J. In 't Veld; Dr Libbe van der Wal; M. G. Warffemius; Mr H. B. J. Was- lander.

Culturele commissie in Amsterdam doet goed werk

Aan het korte verslag over 1948, uitgebracht door de commissie voor culturele vorming te Amsterdam, ontleen we het volgende:

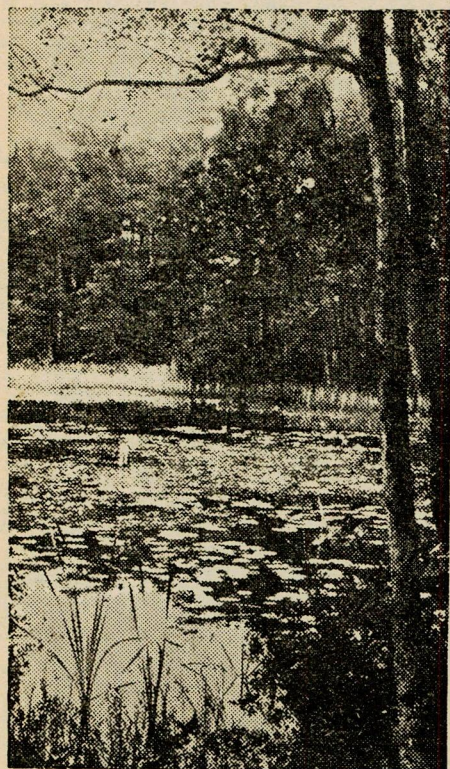
13 Juni: familiedag in de Amsterdamse waterleidingduinen, samen met gewest N.-Holland. Leiding Berend Mulder, spreker Jo Boetje en biologische explicaties van Henk van Laar. De kinderen werden onder aparte leiding aan het wandelen en spelen gezet. Deelnemers: 175 familieleden!

12 December: midwinter-familiefeest in „Het Anker“. Afzonderlijke programma's voor kinderen en ouderen, zowel 's morgens als 's middags en in het koffie-uurtje een gemeenschappelijke maaltijd. Het was een kostelijke dag met een ernstig woord van Harry Lips, uitmuntende poppenkast-vertoningen, muziek, zang, dans, lichtbeelden en lekespel. 120 ouders en kinderen.

De nieuwste telg van het humanistische gezin is „Vox Humana“, het in Nov. opgerichte gemengde zangkoor onder leiding van mevr. Bep Boetje. Het aantal deelnemers bedraagt reeds 40. Dit koor werkt hard en hoopt zich binnenkort in de kring van ons Verbond te kunnen laten horen.

Hoewel hij tot nog toe min of meer een eigen bestaan voert, mag in dit verslag niet onvermeld blijven de Zuiderkring, een verre nazaat van de Muiderkring. Want het initiatief tot het vormen van een vaste groep medewerkers aan de omljstingprogramma's van de Zondagochtenden ging uit van onze commissie. De kring komt maandelijks bijeen, stelt dan de programma's vast, wijst de uitvoerenden aan, bespreekt elkaars prestaties en vult de avond verder met muziek, zang en declamatie. De Zuiderkring belooft een zeer invloedrijke steun te worden in het culturele leven van het Verbond. Het aantal medewerkers bedraagt pl.m. 20, waaronder diverse beroepskunstenaars.

Dit mag voor het eerste volle jaar een behoorlijk stuk werk worden genoemd Wij hebben de ervaring, dat wij met ons buitenwerk, onze zang en dans, onze familiedagen, onze cursussen en al die dingen, welke op het eerste gezicht niet veel met humanisme hebben uit te staan, de kring van ons Verbond steeds groter maken en dat wij mensen in onze sfeer trekken, dit uitsluitend door wetenschappelijke verhandelingen en referaten over het humanisme en zijn problemen niet zijn te bereiken. Maar wij hebben ook gezien, dat b.v. een bezoek aan een dansavond gevolgd werd door het bijwonen van een Zondagmorgenbijeenkomst en dat via ons zangkoor het ledental van het Verbond werd versterkt. Wij menen daarom in alle bescheidenheid te mogen zeggen, dat onze commissie haar plaats in het Verbond heeft verdiend en die plaats ook waard is.

(cliché Nw. Utr. Dagbl.)

We hebben het al zo vaak horen zeggen: wie eenmaal een zomerkamp heeft meegemaakt van het Humanistisch Verbond, bewaart daaraan een goede herinnering en hoopt het volgend jaar er weer te komen. Want zo'n kamp is als een

kring, waarin vriendschap en vrolijkheid en opgewekt geestelijk leven tezamen gaan, hetgeen in de loop van het jaar in het dagelijks leven zo weinig voorkomt. De belangstelling voor deze kampen neemt toe. Daarom laten wij hieronder het lijstje volgen:

A. 23—30 Juli: Kamp Culturele Vorming. Leiding: H. Lips. Plaats: Vierhouten. Leeftijd van 18 jaar af. Prijs f 25,—.

B. 30 Juli—6 Augustus: Familiekamp. Leiding: H. v. Laar, Chr. Meyer, A. Wegelaar. Plaats: Oosterwijk. Leeftijd: onbepaald. Prijs: tot 10 j. f 15,—, daarboven f 30,—.

C. 6—13 Aug.: Familiekamp. Als B.

D. 13—20 Aug.: Vacantiekamp. Leiding: C. H. Schonk. Plaats: Blaricum. Leeftijd: van 18 jaar af. Prijs f 25,—. Wandelen, zwemmen, spel, dans, muziek!

E. 16—23 en 23—30 Juli: scholierenkampen. Leiding: commissie uit Stud. Ver. Hum. Grondslag en Hum. Verbond. Plaats: Rijssen. Prijs f 25,—. Leeftijd: van 15 jaar af.

F. 13—20 Aug.: Jongerenkamp. Leiding: H. J. Timmermans en A. Mijnster. Plaats: Rijssen. Prijs f 25,—. Leeftijd: van 17 jaar af.

Aanmelding:

Van A t/m D: Centraalbureau Hum. Verbond, Weerdsingel O.Z. 80, Utrecht; E: W. Geerts, Nwe Laan 56, Delft; F: A. Mijnster, Van Tuyll v. Serooskerkenplein 3 I, A'dam-Z.

AANMELDINGSFORMULIER.

Ondergetekende meldt onderstaande personen:

naam; geslacht m/v; leeftijd

naam; geslacht m/v; leeftijd

naam; geslacht m/v; leeftijd

naam; geslacht m/v; leeftijd

adres; plaats

voor het kamp te van 1949

tot 1949.

Te betalen bedrag f

Betaling zal geschieden per giro/per postwissel ineens/in termijnen van f handtekening:

De grote Koning

Niemand kon zich voorstellen hoe machtig de grote Koning was. De hele wereld behoorde tot zijn rijksgedebiet en alle mensen waren zijn onderdanen. Hij was echter een geheimzinnige Heer, zelfs zijn Naam was niet bekend en nog nooit had iemand hem persoonlijk gezien of gesproken. Later waren er wel mensen, die hem kenden, maar die noemden zijn Naam niet, en die zijn naam noemden kenden hem niet.

Maar er heerste angst en onrust in het rijk, vrees voor de Koning van wie men niets wist, aan wie men zich verschuldigd voelde zonder zijn wil te kennen. De meest fantastische verhalen deden de ronde. De Koning was niet alleen almachtig en alwetend, hij zou ook wraakzuchtig zijn en vertoornd op zijn volk, omdat het naar zijn wil niet leefde. Dies probeerden de mensen hem met offers en geschenken gunstig te stemmen. Ze vielen op hun knieën en smeekten hem om vergiffenis voor hun vermeende misdaden. „Ach, lieve Heer Koning”, riepen ze, „kom toch te voorschijn, of geef een beeld van u en doe ons uw wil kennen, opdat we u kunnen gehoorzamen.”

Aan dit misverstand diende een einde te komen en de grote Koning riep zijn zoon Ratio bij zich. „Ratio”, zo sprak hij, „ik wens mij aan mijn mensen te verklaren, want het doet mij leed dat zij vrees voor mij hebben en daarom wil ik dat jij naar ze toegaat om ze gerust te stellen.”

Nu, deze opdracht was naar de zin van Ratio. Hij had precies het tegengestelde karakter van zijn vader. Zo raadselachtig en ondoorgrondelijk de grote Koning was, zo eenvoudig en openhartig was Ratio. Daarbij sprak hij een duidelijke, voor ieder verstaanbare taal.

„Vertrouwen!”

„Wat zal ik de mensen van U vertellen, vader?” vroeg hij.

„Zeg hun dat ze in mij vertrouwen kunnen hebben.”

„Maar ze willen u met eigen ogen zien.”

En de Koning antwoordde: „Alles wat zij van mij begeren, kunnen zij vinden in zichzelf. Zeg hun, dat ik zelf, de grote Koning, droom in het hart van ieder van hen. Zo iemand mij wil zien, laat hij dan op zijn eigen manier zijn eigen droom waar maken.”

Duistere taal. Ratio voorzag oneindig veel moeite om dit de mensen aan het verstand te brengen, maar hij ging.

Zijn vermoeden werd bewaarheid. De mensen luisterden maar met een half oor naar zijn zachte stem, die zich aan niemand opdrong. En dat in hun eigen hart de grote Koning droomde, geen mens die het geloofde. Ze vertrouwden Ratio niet, hij was hun lang niet indrukwekkend genoeg. Als

hij werkelijk van de Koning kwam, zou hij wel met meer gezag optreden, dachten ze, dan gaf hij hun wel zwart op wit wat de Koning van hen verlangde.

„Goed”, zei Ratio, „ik zal het je zwart op wit geven.” En hij liet strooibiljetten drukken waarop maar één woord geschreven stond. Het woord *Vertrouwen*. Hij liet dat woord ook op muren en schuttingen schrijven. Vertrouwen, het eerst nodige, het enige redmiddel.

Maar men viel hem te meer aan. Vertrouwen? Waarin? In wie?

„Vertrouwen in de grote Koning zoals die droomt in je eigen hart.

Men durfde het niet aan. Waar moest het heen als iedereen maar op zijn eigen manier de stem van de grote Koning vertolkte. Zou de verwarring niet nog groter worden? Want droomde niet ieder mens weer anders dan de ander?

Een verhaal door Elisabeth Buunk

Toen moest Ratio toch werkelijk even lachen. „Maar m'n lieve mensen”, zei hij, „het is immers een en dezelfde die spreekt in het hart van allen en de grote Koning zal toch niet tegen zichzelf spreken? Luister toch rustig naar uw eigen hart en beproef of de Waarheid die je daar vindt niet een waarheid voor allen is.”

* * *

Op den duur waren er toch wel enkelen die aan Ratio gehoor gaven, maar het bleven enkelen. De grote menigte bleef als een kudde schapen zonder herder.

Toen kwam die nare geschiedenis van Ratio's zoon. Nomos werd geboren toen Ratio al bij de mensen was. Hij had zijn grootvader, de grote Koning, dus nooit gezien. Maar de verhalen, die hij hoorde van zijn geweldige macht en heerlijkheid, maakten een diepe indruk op zijn jeugdig gemoed. Nomos bleek op zijn beurt ook weer een heel ander karakter te hebben dan zijn vader. Zo verstandig en bescheiden Ratio was, zo dom en heerszuchtig was zijn zoon. Alleen uiterlijk vertoonde hij een frappante gelijkenis met zijn vader en al had hij niet veel verstand, hij had een uitstekend geheugen. Alles, wat hij zijn vader Ratio hoorde zeggen, onthield hij en als je hem soms hoorde, zou je denken dat hij heel wat in zijn mars had, terwijl het niets was dan na-praterij.

Nomos kon niet begrijpen dat zijn vader, als zoon van de grote Koning, zich niet meer liet gelden, altijd maar met de mensen praatte en trachtte hen te overreden, in plaats van ze desnoods met geweld te dwingen. Zag zijn vader dan niet, dat men het volk bevelen moest om er iets van gedaan te krijgen? De mensen wilden het trouwens

zelf, ze snakten als 't ware naar een sterke arm. Maar Ratio had teveel achting voor de mensen als beeldridders van de grote Koning, dan dat hij over hen wilde heersen.

Duister plan

Het feit, dat men, door de uiterlijke gelijkenis misleid, Nomos soms voor zijn vader aanzag, deed in diens brein een duister plan rijpen, dat hij met de grootste omzichtigheid begon uit te voeren. Was hij niet de zoon van Ratio, die de zoon van de grote Koning was? Wat lette hem zich meester te maken van de macht waarvan zijn vader geen gebruik wenste te maken? Kon hij niet spreken de woorden die Ratio sprak, was hij niet zijn sprekend evenbeeld, zijn bloed-eigen zoon? En hij begon zichzelf voor Ratio uit te geven, voorzichtig eerst en een weinig bevend, langzamerhand al driester.....

Het lukte, de meeste mensen merkten het bedrog niet op en aanvaardden met vreugde de besliste uitspraken van de nieuwbakken Ratio-zonder-verstand.

Ratio's ontaarde zoon, die merkte dat het volk van hem gediend was, begon zich hoe langer hoe meer aan te matigen. Hij liet zich Hoogheid noemen, deelde links en rechts bevelen uit en eiste dat iedereen voor hem boog. De eigen naam van Nomos raakte in onbruik en werd vergeten, zodat hij tot op de huidige dag zelfs bij zergeleerde heren weinig bekend is.

Toen Nomos zijn tijd gekomen achtte, verhief hij zichzelf tot Koning en zijn wil werd wet. Alles wat hij deed was namaak, want om zelf iets uit te vinden was hij te dom. Zo liet hij bijvoorbeeld ook biljetten drukken met: „Vertrouwen” er op en als de mensen dan vroegen, waarin ze vertrouwen moesten hebben, antwoordde hij: „In de grote Koning, die spreekt — door mij — zijn afgeant.” Want zo sluw was hij wel, om te begrijpen dat, als de mensen naar hun eigen hart luisterden, hij zijn macht over hen verloor.

Hij vaardigde ook een wet uit, waarin werd vastgelegd dat de waarheid die hij sprak, een algemene waarheid was, die voor ieder gelijkelijk gold. „Alle mensen moeten eender zijn”, dit was de grondwet in zijn rijk, waarop alle andere wetten rustten. Niets mochten de mensen meer uit zichzelf doen en wee degene, die anders durfde zijn dan een ander!

Naar alle delen van zijn rijk stuurde hij zijn trawanten om er op te letten dat zijn bevelen strikt werden uitgevoerd. Credo, Usantie en Conventie, Dogma, Traditie, Etiquette, Slendriaan enz. enz., allemaal knechtjes en knechtsknechtjes van Nomos.

* * *

De echte Ratio intussen trok zijn handen van Nomos af en ging zijn soevereine gang en de waarlijk vrije geesten volgden hem. Wat de anderen betrof, och, waarom zouden zij voor Nomos niet bukken, zolang zij zichzelf niet tot een wet konden zijn?

Mevrouw Van den Muyzenberg over:

Humanisme en Communisme

Zoals wij indertijd hebben meegedeeld zou ook mevrouw Van den Muyzenberg haar bijdrage leveren tot de discussie over humanisme-communisme. Door een samenloop van omstandigheden was zij niet in staat haar betoog zo tijdig in te zenden, dat het, zoals de bedoeling was geweest, tegelijk met de beschouwingen van enige H.B.-leden kon worden afgedrukt. Eerst thans heeft zij haar visie op schrift gesteld. Wij laten haar nu aan het woord:

TOEN het Humanistisch Verbond in Februari 1946 werd opgericht, werd in een pamflet „Beginsel en doel van het H.V.” o.a. gezegd: „de aard van het Humanisme sluit uit, dat ze (beginsel en doel) beschouwd zouden moeten worden als „de eeuwige, onveranderlijke waarheid” van het humanisme. Ze betekenen niets anders dan een aanduiding van wat humanisten in Nederland voor deze tijd als kenmerkend voor hun overtuiging en bedoelingen beschouwen.” En iets verder in de toelichting leest men dan: „wie de genoemde beginselen en doeleinden onderschrijft, wordt uitgenodigd toe te treden tot het Verbond; het spreekt echter vanzelf, dat de verschillende punten, die genoemd worden, niet voor iedere humanist dezelfde waarde hebben en in zijn levensbeschouwing niet dezelfde functie vervullen.”

„Het humanisme is zich meestal meer dan andere levensbeschouwingen bewust van de verschillende vormen, waarin zijn algemene inzichten zich uiten kunnen. Het wijst immers de gedachte aan een geopenbaarde waarheid en een dogmatische autoriteit af.”

Wie de beginselen van het H.V. kan onderschrijven zou dus mogen veronderstellen, daarin een plaats te kunnen vinden.

Immers, waar gaat het om? Om het verenigen van al diegenen, die voor goed gebroken hebben met kerkelijke dogma's, met het bestaan van een bovennatuurlijk wezen, maar naast dit negativisme een direct positieve doelstelling hebben: op te komen voor sociale gerechtigheid, dus menselijkheid, en vrije ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid. Want een humanistisch streven moet uitgaan van het welzijn en de vrije ontwikkeling van de mens, d.w.z. van de mens in maatschappelijk verband.

Tot dat welzijn van de mens moeten we zowel materiële als geestelijke factoren rekenen. Het zal dan noodzakelijk zijn, als we dit nader willen uitwerken, ons te plaatsen op de basis van de realiteit.

Realiteit

En de realiteit is deze, dat daar is een wereld vol tegenstrijdigheden, waarin oorlog en vrede, revolutie en reactie elkaar opvolgen; perioden van schijnbare stilstand

gevolgd worden door een vrij sterke voor- of achteruitgang.

En in dit geheel spelen voor de individu persoonlijke vrijheid, democratie en moraal een belangrijke rol, maar we moeten deze steeds zien in het maatschappelijk verband. Daarom is b.v. de vrijheid, in welke maatschappijvorm dan ook, een beperkte vrijheid, een gebonden vrijheid, die niet los te maken is van concrete, maatschappelijke voorwaarden, anders blijft het een abstract, formeel begrip.

Voor de Communist nu, die zich stelt op de basis van het dialectisch materialisme, bestaat er géén tegenstelling tussen Humanisme en Communisme, omdat juist de drijvende kracht van het Communisme het humanisme is, en humanisme zonder communisme in dit tijdsgewricht een leeg begrip.

Immers, juist door verwezenlijking van het Communisme worden de concrete voorwaarden geschapen, waarop een humanisme bestaanbaar is, omdat dan de exploitatie van de éne mens door de ander wordt opgeheven; en daarmee wordt de weg vrij gemaakt voor de ontwikkeling van de persoonlijkheid.

Beginselen

Voor het verkrijgen van een juist inzicht in de verhouding Communisme en Humanisme komt het mij wenselijk en noodzakelijk voor, in korte trekken een overzicht te geven van de beginselen, die aan het Communisme ten grondslag liggen.

In „De Nieuwe Tijd” 1908 blz. 239—240 schreef J. Saks in een artikel: „Ter herdenking van Karl Marx”:

„Qualiteiten van geest zowel als karakter zijn het, die het proletariaat allereerst door zijn strijd moet veroveren; qualiteiten van karakter niet minder dan van de geest zijn het, die Marx tot de baanbreker der wetenschap en tot het voorbeeld van de strijder hebben gemaakt.

De wetenschap, die de richting toont, waarin het geluk der mensheid ligt, is voor de enkeling de wegwijzer naar de plicht.

Deze weg voor het proletariaat te hebben gevonden, kenschetst het genie; deze weg te hebben begaan tot waar hij voor zich en de zijnen de ellende zelve vond van het

proletariaat, bewijst zijn groot karakter en stempelt hem tot de idealen voorganger der arbeidersklasse.”.....

De dialectisch-materialist zegt:

Als er op de wereld geen geïsoleerde verschijnselen bestaan, als alle verschijnselen met elkaar zijn verbonden en elkaar vooronderstellen, dan is het duidelijk, dat men ieder maatschappelijk stelsel en iedere maatschappelijke beweging in de geschiedenis moet beoordelen, niét uit het gezichtspunt van de „eeuwige gerechtigheid” of vanuit een of andere vooropgezette willekeurige idee, maar vanuit het gezichtspunt van de omstandigheden, die dit stelsel en deze maatschappelijke beweging hebben doen ontstaan en waarmee zij zijn verbonden. Alles hangt af van de omstandigheden, van de plaats en de tijd.

Beweging

Als de wereld in onafgebroken beweging en ontwikkeling verkeert, als het afsterven van het oude en het aangroeien van het nieuwe een wet van ontwikkeling is, dan is het duidelijk, dat er geen „onwrikbare” maatschappelijke toestanden, geen „eeuwige beginselen” van de particuliere eigendom en de uitbuiting, geen „eeuwige ideeën” van de onderwerping van de boeren aan de landheren, van de arbeiders aan de kapitalisten, bestaan.

In Marx lezen we, dat „de productiewijze van het stoffelijk leven de ontwikkeling van het sociale, het politieke en het intellectuele leven in het algemeen bepaalt. Het is niet het bewustzijn van de mensen, dat hun bestaan bepaalt, maar het is omgekeerd hun sociale bestaan, dat hun bewustzijn bepaalt” of korter gezegd: „het maatschappelijk zijn bepaalt het bewustzijn.”

In tegenstelling met de metaphysica gaat de dialectiek er van uit, dat de dingen en verschijnselen in de natuur het gevolg zijn van inwendige tegenstellingen, want zij hebben alle een negatieve en een positieve zijde, een verleden en een toekomst, zij hebben alle elementen die verdwijnen of zich ontwikkelen.

De strijd tussen tegenstellingen, tussen het oude, afstervende en het nieuwe, dat geboren wordt, is de onvermijdelijke overgang tot een hogere vorm.

Het is daarom, dat de dialectische methode het ontwikkelingsproces van een lager naar een hoger stadium niet beschouwt als een geleidelijke evolutie van harmonische verschijnselen, maar als de uitdrukking van

de inwendige tegenstellingen in de dingen en in de tegengestelde tendenzen — die zich bewegen op grond van hun tegenstellingen.

„En terwijl de mens door zijn arbeid inwerkt op de hem omringende natuur en deze vervormt, verandert hij ook zijn eigen aard,” zegt Marx.

Mens en . . . wereld

Om inzicht te krijgen in het wezen van het menselijk bewustzijn is het noodzakelijk, de mens steeds te zien in zijn onverbreeklijk verband met de wereld, waarin hij leeft, en waarop hij niet alleen invloed uitoefent, maar waarvan hij ook invloed ondergaat: er is een voortdurende wisselwerking.

Dit wordt ons duidelijk, zodra wij het hele wordingsproces van de mens, van de wieg tot de volwassenheid, overzien. De bewustzijnsinhoud van de wordende persoonlijkheid groeit in diepte en omvang, dank zij het feit, dat deze in reeksen van ervaringen uit de hem omringende wereld, (die hij ook met anderen kan uitwisselen), voortdurend wordt gevoed.

„De mensen”, aldus Friedrich Engels, „maken hun eigen geschiedenis, doch in de bepaalde omgeving, waarin ze leven en op de basis van de bestaande verhoudingen. Van deze verhoudingen zijn het de economische, hoe groot ook de invloed moge zijn, die door andere verhoudingen van politieke of ideologische aard er op wordt uitgeoefend, welker werkzaamheid uiteindelijk beslissend is. De economische verhoudingen zijn als een rode draad, die door alle andere verhoudingen heenloopt, en ons in staat stelt ze te begrijpen.”

De grote bewegingen, die we uit de geschiedenis kennen, waren tot aan de Russische Revolutie toe bewegingen in het belang van minderheden. De proletarische beweging is de bewuste beweging van de onmetelijke meerderheid in het belang van die onmetelijke meerderheid.

In het algemeen eindigde een revolutie in het verleden met de vervanging van de bestuurszetels van de éne groep uitbuiters door een andere groep uitbuiters. De uitbuiters wisselden, maar de uitbuiting bleef; denken we aan de beweging voor de bevrijding van de slaven, aan de boerenopstanden, aan het tijdperk van de revoluties in Engeland, Frankrijk en Duitsland.

Anders!

De Octoberrevolutie in 1917 was principiël anders, omdat zij de vernietiging van elke vorm van uitbuiting van de éne mens door de andere bracht, en de grondslag legde voor de opbouw van een socialistische maatschappij.

En alleen in een socialistische maatschappij zullen de rechten van de individuen, als deel van de grote gemeenschap, ten volle

gewaarborgd en beschermd worden.

Eerst dan kan er werkelijk sprake zijn van de mogelijkheid tot volle ontplooiing van de menselijke persoonlijkheid, maar nu voor allen.

En dat moet nu juist, ook voor de Humanist, toch zo belangrijk zijn: dat die erkenning van de waarde van de menselijke persoonlijkheid een realiteit wordt voor allen en niet voor een kleine groep, zoals dit in de kapitalistische landen het geval is.

Wat is nu het wezenlijke verschil tussen de Marxisten en de niet-Marxisten? Het opportunisme heeft er toe geleid, de dialectisch-materialistische methode van denken, die voortdurend een nauwkeurige analyse van de realiteit vraagt, los te laten, waardoor meer en meer theorie en praktijk van elkaar vervreemd zijn. Ook al worden de termen socialisme, democratie enz. gebruikt, toch zien we een volkomen loslaten van de principiële grondslagen, en het afwijzen van de klassenstrijd, die voorwaarde is voor de mogelijkheid het Socialisme te verwezenlijken.

De Marxisten zijn zich er van bewust, dat zij zich moeten baseren op de werkelijkheid en in iedere nieuwe situatie moeten nagaan, op welke wijze men het doel zal kunnen bereiken: het stichten van de socialistische maatschappij, waarin het huma-

nisme eerst in zijn volle omvang tot ontplooiing zal kunnen komen.

Doel en middelen

In de discussie is gebleken, dat men altijd weer de kwestie van de wijze, waarop de communisten hun doel trachten te verwezenlijken, wil typeren met de uitdrukking „het doel heiligt de middelen”.

Hoe zit dat nu precies?

„Het doel heiligt de middelen” is een uitvinding van de Katholieke Kerk, en wordt door de Communisten volledig afgewezen.

Voor de Communisten worden de middelen bepaald en gesanctioneerd door de maatschappelijke verhoudingen en de maatschappelijke ontwikkeling.

De Communisten hebben zich steeds ten sterkste verzet tegen individuele daden van terreur, ook wanneer „deze met goede bedoelingen werden bedreven”.

Nu zijn er stemmen opgegaan om de Communisten uit het Humanistisch Verbond te verwijderen.

Doch door de Communisten uit te sluiten zou men de beginselen van het Humanisme met voeten treden en naar mijn mening de bestaansgronden van het Verbond ondermijnen.

Stemmen van onze leden

Wij ontvingen nog enige beschouwingen uit de kring onzer leden over de drie aan de orde gestelde vragen. Deze vragen luiden:

1. Licht het op de weg van het Humanistisch Verbond het lidmaatschap van enige politieke partij onverenigbaar te verklaren met het lidmaatschap van het Humanistisch Verbond en waarom wel of niet?
2. Zo ja, licht het dan thans op de weg van het Humanistisch Verbond om leden van de C.P.N. uit te sluiten van het lidmaatschap en waarom wel of niet?
3. Zo niet, licht het dan, afgezien van het gestelde onder 1 of 2, op de weg van het Humanistisch Verbond zijn vertrouwen voor het hoofdbestuurslidmaatschap van geval tot geval afhankelijk te stellen van de gebleken inzichten der eventuele kandidaten?

Niet weren

1. Het ligt niet op de weg van het Humanistisch Verbond het lidmaatschap van enige politieke partij onverenigbaar te verklaren met het lidmaatschap van het Hum. Verbond. Immers zou het Hum. Verbond daarmee zijn eigen elementair beginsel van verdraagzaamheid met voeten treden.

2. Uit het 1. volgt, dat ook leden van de C.P.N. niet kunnen worden geweerd.

3. Bij verkiezing van leden voor het Hoofdbestuur van het Hum. Verbond is het wel degelijk nodig zich van de gebleken eerlijke humanistische gezindheid van de kandidaten te vergewissen. Misschien is dit tegenover leden van de C.P.N. met nog meer gestrengheid geboden, omdat de geschiedenis helaas heeft geleerd, dat deze vaak in allerlei bewegingen als „cellenbouwers” zijn opgetreden. Het is denkbaar, dat zij zich ook in het Hum. Verbond onder het mom van een humanistische overtuiging zouden indringen om invloed te krijgen en propaganda voor eigen politieke ideeën te maken.

Voor leden, zowel als bestuursleden, geldt dat zij, wanneer een dergelijke activiteit aan het licht zou treden, verwijderd zouden moeten worden. Van leden zowel als bestuursleden, van welke politieke of andere overtuiging ook, kan geëist worden, dat zij binnen het

Hum. Verbond uitsluitend als humanist optreden.

Er zijn genoeg berichten door het ijzeren gordijn gesiepeeld om ons te doen weten, dat het leven voor een groot deel der in de sowjetgebieden wonende individuen, zacht uitgedrukt, niet menswaardig is. Maar het gaat niet aan, alle leden van de Communistische Partij in Nederland ervan te verdenken, dat zij dit goedkeuren; waarschijnlijk beseft een deel van hen die toestanden zelfs nog niet ten volle. Er zijn eerlijke socialistische leden in Nederland, die vinden, dat geen enkele andere parlementaire partij werkelijk anti-kapitalistisch is. Zij menen, dat de C.P.N. dit wel is en nog meer waarlijk socialistische deugden bezit, die de andere partijen missen, of dat ze althans van alle niet bevredigende partijen de minst slechte is, en uit hoofde daarvan goed werk kan verrichten, mede omdat „het hier toch immers Rusland niet is en nooit Rusland zal worden.”

Wij kunnen persoonlijk grote kritiek op deze houding hebben en deze laken als gebrek aan moed om dan maar liever politiek alleen te staan, of gebrek aan verantwoordelijkheidsgevoel en aan politiek en algemeen inzicht, maar het ligt nu eenmaal niet op de weg van het Hum. Verbond om voor gewone leden politiek begrip of een zekere eruditie als voorwaarde voor het lidmaatschap te stellen.

(zie verder pag. 12)

Mijns inziens moet er werkelijk rekening gehouden worden met de mogelijkheid, dat een zeker percentage communistische partijleden zich communist noemen uit dezelfde beweegredenen als waarom zij zich humanist kunnen noemen.

Rotterdam.

JACQUELINE WIJCHERS.

Theorie en praktijk

Zoals uit de discussie in het nummer van 24 Januari j.l. blijkt, lopen de meningen over dit probleem nogal uiteen en dit was m.i. te verwachten zolang wij het overwegend van de theoretische kant bekijken.

Het ligt m.i. anders wanneer wij het zwaartepunt gaan verleggen naar de praktijk, nu ongeveer gedurende 30 jaren opgedaan. Het lijkt mij moeilijk voor tegenspraak vatbaar, dat de praktijk van het Communisme veelal lijnrecht staat tegenover de humanistische beginselen.

Het mag als een voldongen feit worden aangenoemen, dat iedere communist, wil hij door de partij als lid erkend blijven, zich onvoorwaardelijk achter het Russische regiem moet blijven stellen, hoe onmenselijk dit in de praktijk ook moge optreden.

Hiervan uitgaande rijst bij mij de vraag of het voor onze communistische leden niet de hoogste tijd wordt zich er ernstig op te bezinnen of zij als humanisten lid kunnen blijven van een partij, welke de humanistische beginselen in de praktijk veelal met voeten treedt.

Het wil mij voorkomen, dat evenmin als men gelovig christen en vrijdenker kan zijn, men tegelijkertijd communist en humanist kan zijn. De verschillen lijken mij niet te overbruggen.

Ik weet, dat theoretisch dit probleem heel anders ligt, maar wij moeten niet uit het oog verliezen, dat elke theorie, hoe mooi ook, uiteindelijk haar waarde verliest, wanneer zij in haar uitwerking in de praktijk tot de meest mensonterende daden leidt. Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken, dat in dezen te veel het zwaartepunt wordt gelegd op de theorie, terwijl de nu ongeveer 30-jarige praktijk een zo duidelijke taal spreekt.

Ik ben mij er van bewust, dat velen het bovenstaande in opzet veel te simplistisch zullen vinden, maar ik kan niet anders zien, dat niet de theorie, maar uiteindelijk de praktijk het beslissende woord spreekt. En ik herhaal, dat naar mijn overtuiging de praktijk van het communisme lijnrecht staat tegenover het humanisme.

Musselkanaal.

M. BAKKER.

In volle vrijheid

Vraag I: Het ligt niet op de weg van het Humanistisch Verbond als zodanig; m.a.w. dit moet aan elk lid individueel overgelaten worden. De beoordeling van en de verantwoordelijkheid voor de wijze, waarop men meent zijn levensbeschouwing te bevorderen, berust alleen bij het individu.

Daarom ook de vragen II en III met neen te beantwoorden.

Toelichting: Waar zou het einde zijn, als men met soortgelijke problemen gaat beginnen, waarvan er tientallen op te noemen zijn. Ook al raken deze en dergelijke problemen hem als mens, dan nog alleen als individu, met persoonlijke verantwoordelijkheid, maar eveneens met de plicht tot de grootst mogelijke verdraagzaamheid. M.i. is de vraagstelling onjuist en suggestief, vooral ook door de tijdsomstandigheden. Men denkt in de zg. Westerse wereld bij het woord „communisme“ te zeer, en alleen aan het Russische optreden van deze tijd. Is dit echter wel het communisme?

Moet men een „leer“ of levensbeschouwing alleen beschouwen en beoordelen naar zijn „verkondigers“ of die daarvoor door willen gaan, wat dan te zeggen van het „Christendom“, zoals dit door heel velen „beleden“ wordt?

Ook wij, humanisten, hebben de steen der wijzen niet, en het besef, dat — hoewel de waarheid enkelvoudig is, de wegen daartoe velen kunnen zijn — dit besef moet ons, humanisten, tot waarschuwing zijn, en manen tot verdraagzaamheid.

Overigens voorziet het reglement in de mogelijkheid van roeyment, indien een lid zich door houding, gedraging, enz. schuldig maakt aan een aantasting, of te kort doen van de grondrechten van de mens, of in het algemeen de menselijke waardigheid aantast. Dus een roeyment op humanistische motieven, niet politiek!

Conclusie: iedereen moet in volle vrijheid en op elk gebied datgene kunnen nastreven, wat hem na nauwgezet gewetensonderzoek en diepgaande studie als het meest bevorderlijk voor zijn eigen welzijn voorkomt, daarin alleen beperkt door hetzelfde recht van zijn naaste.

Dit is, geloof ik, meer in de geest van het waarlijk humanisme. Een humanist zal dus een communist afwijzen, wanneer deze anti-humanistisch handelt, doch

De berichten over de mishandelingen van Indonesiërs en de toepassing van mens-onwaardige methoden door Nederlandse militairen hebben het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond diep geschokt. Het kan zich niet aan de indruk onttrekken, dat deze berichten een belangrijke kern van waarheid bevatten, hetgeen ten volle de ernstige verontrusting wettigt, die daardoor in brede kringen is ontstaan.

De humanistische mensopvatting verdraagt het onder geen omstandigheden, dat de tegenstander, hoe misdadig wellicht ook, met marteling bedreigd of inderdaad gemarteld wordt. Wat die tegenstander mogelijk begaan heeft of had willen begaan, kan onze verontwaardiging opwekken; wat wij echter zelf de mens misdoen, vormt een ondragelijke belasting van ons eigen geweten.

Met voldoening heeft het hoofdbestuur vernomen, dat de regering een onderzoek naar de hierbedoelde feiten vanzelfsprekend acht. Het kan echter niet nalaten er op te wijzen, dat een dergelijk onderzoek in soortgelijke kwesties, met name ten aanzien van het gebeurde op Zuid-Celebes, een volstrekt onbevredigend verloop heeft gehad.

Het acht het daarom een gebiedende eis dat het thans bedoelde onderzoek op zeer korte termijn, zonder aanzien des persoons zal plaats hebben, dat drastische maatregelen zullen worden genomen om herhaling metterdaad te voorkomen, en dat aan de uitkomst van het onderzoek dié openbaarheid zal worden gegeven, waarop het Nederlandse volk, dat in brede kringen in zijn geweten verontrust is, aanspraak mag maken.

Het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond.

Utrecht, 3 Maart 1949.

dit niet kunnen noch mogen om diens politieke opvatting.

Den Haag.

H. F. SCHOUTEN.

Verdraagzaamheid

Vraag 1: Neen, want waar blijft de veelbesproken verdraagzaamheid, indien we ons op dit pad gaan begeven en waar is de grens.

Vraag 2: Dat een overtuigd Humanist tevens lid van de C.P.N. kan zijn is uitgesloten. Is dit inderdaad toch 't geval dan klopt er iets niet, er wankelt iets in deze mens. Sluiten we deze mensen dus uit dan drijft men ze in een hoek waar men ze juist niet wenst. Laat ze rustig lid, toon daadwerkelijk uw verdraagzaamheid, draag uw Humanistische gedachten uit en vordt hen op tot „ware“ Humanisten.

Alleen zal 't hen bij verkiezingen e.d. door een overtuigende uitspraak, duidelijk gemaakt moeten worden, dat wij hen in onze leiding niet wensen. M.a.w. zij kunnen zich natuurlijk voor elke functie candidaat laten stellen, de uitslag van de verkiezing moet klare taal spreken.

H. VAN HEES.

Kort verslag

37-ste H.B.-vergadering

De voorzitter doet mededeling van het feit, dat op 9 Maart in de aula van de Gem. Universiteit van Amsterdam de stichtingsbijeenkomst zal plaats vinden van het A. H. Gerhard-Instituut, dat werkzaam zal zijn in het bijzonder op het terrein van de kader-scholing. Het H.B. spreekt de wenselijkheid uit dat bij het cultureel contact met Duitsland de leden van beide volken in beginsel gelijkberechtigd zullen zijn. De S.V.H.G. neemt deel aan de studentenkampen, die in dit contact gehouden worden.

Besproken worden verder het contact met het maandblad „De Nieuwe Stem“, de agenda van het jaarcongres, de congresvoorstellen en de financiële toestand.

Buitenkerkelijk bureau pleegkinderen

Ie Verantwoording:

Mevr. B. B. te A.	f 2,50
Mej. B. te A.	„ 2,50
J. C. S. te E.	„ 10,—
J. R. v. D. te s-Gr.	„ 25,—
Mej. E. de J. te R.	„ 10,—
M. A. V. te V.	„ 5,—
M. v. D. te S.	„ 10,—
Dr L. M. C.—W. te G.	„ 10,—
W. S. te A.	„ 10,—
J. B. C.—K. te B.	„ 100,—
D. B.—G. te B.	„ 5,—
J. C. H. K.—D. te B.	„ 10,—
E. M. v. J. te A.	„ 2,50
J. A. v. L. te 's-Gr.	„ 10,—
J. Y. B. te A.	„ 10,—
W. H. te S.	„ 5,—
G. C. v. E.—K. te L.	„ 5,—
H. W. te A.	„ 2,50
H. W. K. te 's-Gr.	„ 5,—
A. de V.—de W. te d. K.	„ 262,80
J. K. te 's-Gr.	„ 2,50
M. V. te D.	„ 10,—
G. M. te U.	„ 5,—
Galeries Modernes te U.	„ 50,—
Buitenk. Bur. te Apeldoorn	„ 50,—
G. B. S. te G.	„ 2,50
J. N. te A.	„ 10,—
L. H. te A.	„ 2,50
Buitenk. Bur. te Hilversum	„ 50,—
Totaal	f 685,30

Het begin is gemaakt. En we zijn dankbaar voor deze eerste giften. Wij weten natuurlijk niet hoeveel pleegkinderen in de komende tijd door het Buitenkerkelijk Bureau zullen worden verzorgd. Maar we weten wel dat er geld, veel geld nodig zal zijn, nu reeds dringend nodig is. Het kinderleed is groot. De grenzen gaan voor de kinderen open. En uw portemonnaie? Het gironummer is 304960 (Centr. Bur. Hum. Verbond t.g.v. Buitenk. Bur. pleegkinderen).

Koning Winter heeft griep

„Vooruit, jullie moeten naar beneden”, zei Koning Winter.

„Nee, nee, we gaan niet, hoor! We durven niet. Het is beneden veel te warm. We zouden dadelijk smelten”, zeiden de sneeuwvlokjes, die dicht bij elkaar in een grote, grijze wolk zaten.

„Wie is er nu koning, één van jullie of ik”, riep Winter boos, „Als ik zeg, dat jullie naar beneden moeten, dan gaan jullie. Uit!”

Maar de sneeuwvlokjes gingen niet! Ze kropen nog wat dichterbij elkaar om het niet warm te hebben. Het was al eind Februari, de zon gaf nu en dan al venijnige lichtprikjes en de wolk bromde soms iets van „regen”. Erg naar! Daarom riep één van de vlokjes — welk het was kon Winter niet zien: „Majesteit, zorgt U er maar eerst voor dat het op aarde een beetje kouder wordt. We willen niet dadelijk vieze modder worden!”

Ja, daarvan had Winter niet terug. Al weken lang voelde hij zich griepig en daarom lag hij de hele lange dag lui op zijn ijsbed. Hij had aspirientjes en kininepillen geslikt, maar dat pijnlijke gevoel in zijn botten wilde niet wijken. Hij wist wel, dat de sneeuwvlokjes een beetje gelijk hadden, maar toch.....

Alleen maar vies?

„Gehoorzamen!!!”, bulderde hij — was hij koning of niet? — maar geen sneeuwvlokje dacht er aan de lekkere, koude wolk te verlaten. Ze droomden, hoe heerlijk het zou zijn langzaam omlaag te dwarrelen, de straten, huizen en bomen wit te poederen, als vastgeknede ballen om de oren van de kinderen te suizen, te worden saamgeplakt tot dikke klonten, die, opeengestapeld, een sneeuwman zouden worden. Wat er na kwam, daaraan dachten ze niet. Maar als kleverige kledder snel weg te smelten, alleen maar „vies” te zijn, daarin hadden ze geen zin. Basta!

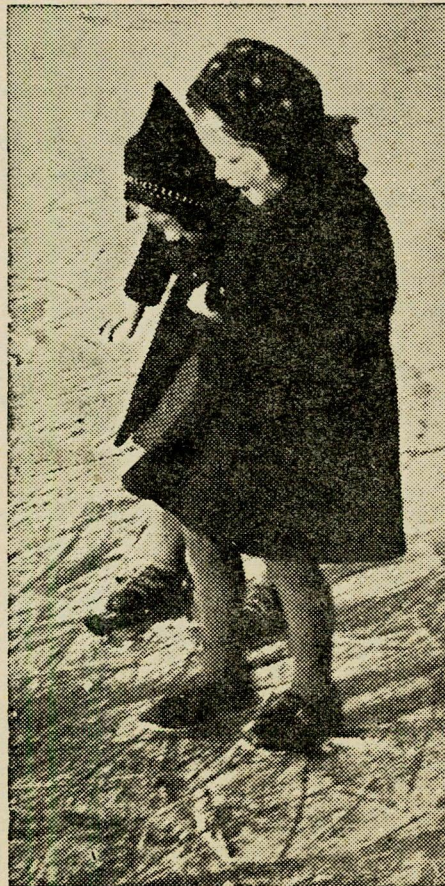
„Ik zal jullie wel krijgen!”, schreeuwde Winter en hij riep de noordenwind. Maar die was er niet. Winter zelf had hem weggestuurd om nog meer aspirientjes en pillen te halen. En omdat hij weer zo’n scheut in zijn rug voelde, ging hij languit op zijn ijsbed liggen. O, als hij maar geen griep had... dan zou hij de neuzen en oren van de mensen fel rood kleuren, hij zou al het water beneden tot glashard ijs maken en prachtige bloemen op de ruiten schilderen. Hij glimlachte even toen hij er aan dacht, hoe grappig het zou zijn als geen mens op straat durfde te komen zonder oude sokken

over zijn schoenen, als..... Ai, weer zo’n scheut. Die nare griep! Hij slikte vijf aspirientjes en sukkelde in slaap. En de sneeuwvlok? Die zweefde langzaam naar het Oosten, daar was het tenminste een beetje koud.....

Sneeuwstorm

’s Avonds werd koning Winter wakker. Het eerste, wat hij zag, was, dat de sneeuwvlok juist een hoek wilde omslaan. Woedend sprong hij, ondanks griep en pijn-scheuten, van zijn ijsbed, ijelde de wolk achterna en joeg haar, bulderend van kwaadheid, terug. Toen nam hij zijn koninklijke mattenklapper en ranselde de vlokjes uit hun schuilplaats. En de noordenwind liet hij aanrukken, die blies loeiend de sneeuw naar beneden. Vlak boven de straten begon hij een woeste rondedans met de arme vlokjes, die op het laatst zo moe waren, dat zij zich maar lieten vallen en... wegsmolten. Want de zon bleek al te warm.

J. VÉES.

(cliché Nw. Utr. Dagbl.)

„Spel in bed”

„Vader, mag ik bij je komen
Spelen in je bed?
Of ligt moeder nog te dromen?”

(Vader) „Kom maar!”

„Wat een fijne hoge toren
Is je knie!
O, nu rol ik om naar voren!”

(Vader) „’t Doet geen pijn.”

„In de warme donkre hollen
Van de dekens
Lig ik nu verscholen.”

(Vader) „Kruip naar boven.”

„Va, wat heb je lange benen
En een haar!
Tot op je tenen!”

(Vader) „Hè, niet kriebelen!”

„Zeg, het bed is net een schip.
Hoor de storm eens!
Golf er over, één, twee, wip!”

(Vader) „’k Krijg het koud.”

„Moe, nog even vrijen.
Lekker is het
Liggen tussen jullie beien!”

(Vader) „Niet zo woelen!”

„Kijk, de zon speelt door het spleetje
Van ’t gordijn.
’k vind het o zo grappig, weet je!”

(Vader) „’k Ga er uit!”

„Ha, nu is het heerlijk ruim!
Van het kussen
Duik ik in het schuim.
Want het bed is nu een meer.
Op de golven
Dein ik zachtjes op en neer.
Zwemmen, duiken, spartlen, plassen....
Wat roept vader?

„Hansje, opstaan. Ga je wassen!”
„Hè, wat naar!”

VICTOR ANSTRA.

Die flinke Alie

Nauwelijks waren de slootjes dichtgevroren of Mieke leerde haar zusje Alie hoe je op schaatsen moet staan. Eerst hield ze Alie nog stevig vast, maar na tien minuutjes — je gelooft het misschien niet! — krabbelde die dappere kleuter alleen voort. Op de foto hiernaast zie je hoe Mieke Alie voorzichtig over de baan trekt.

Wat U voor het congres moet weten

Het Jaarlijks Congres wordt gehouden op 9 en 10 April in het N.V. Huis, Oudegracht 245, Utrecht.

De deelnemersprijs bedraagt voor niet-afgevaardigden f 3,— (Eén dag f 1,50). Kosten warme maaltijd f 3,—, óók voor afgevaardigden.

Overnachting bij geestverwanten is mogelijk, mits hiertoe vóór 20 Maart de wens te kennen is gegeven.

Zendt onderstaand formulier spoedig in!

Stelt het betalen van het verschuldigde bedrag niet uit! Ge voorkomt hiermee stagnatie op het congres! Postgiro 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht.

Hoofdbestuurleden en afgevaardigden wordt dringend verzocht, zich eveneens door middel van onderstaand formulier aan te melden!

Congresagenda

Zaterdag 9 April:

15.00—16.00 uur Aanmelding.

16.00—18.30 uur zitting.

18.30—20.00 uur maaltijd

(brood meebrengen)

20.00—22.00 uur 2e zitting.

Zondag 10 April:

10.30—12.30 uur 3e zitting.

12.30—14.00 uur Gemeensch.

maaltijd.

14.00—16.00 uur 4e zitting.

Agenda:

1. Opening, ingekomen stukken, mededelingen.
2. Notulen, verslag secretaris, financieel verslag, verslag financiële commissie.
3. Humanisme en Communisme.
 - a. Inleiding dr. J. P. van Praag met discussie.
 - b. H.B.-resolutie.
4. Verkiezingsreglement.
5. Verkiezing H.B. en financiële commissie.
6. Voorstellen gemeenschappen.
7. Begroting 1949 en contributievoorstel.
8. Bestuursoverdracht.

9. Rondvraag.
10. Sluiting.

Congresvoorstellen

Ingevolge het verzoek van het laatste congres brengt het H.B. alsnog het volgende prae-advies uit bij het voorstel Hengelo (zie Januari-nummer):

Prae-advies H.B.: Het is niet voldoende gemotiveerd thans een dergelijke algemene verklaring aan te nemen.

Het Congres verzoekt het Hoofdbestuur, onder verwijzing naar artikel 3 van het Beginselprogramma, de Ontwerp-resolutie in te trekken. (Arnhem).

Toelichting: De ontwerp-resolutie is een nadere interpretatie van artikel 3 van het Beginselprogramma. De resolutie zegt echter niets over actuele consequenties voor bepaalde leden van het Verbond. Aanneeming van de resolutie op dit Congres zou echter wel consequenties suggereren en misverstand wekken.

Prae-advies H.B.: Formele consequenties voor lidmaatschap of verkiezingsbaarheid zijn niet bedoeld, wel klaarheid over de beginselen. Intrekking zou betekenen, dat de discussie over de beginselen nauwelijks tot zijn recht zou komen.

Het Congres verzoekt het H.B. het voorstel „Reglement van verkiezing voor het Hoofdbestuur” in te trekken. (Arnhem).

Prae-advies H.B.: Er was geen verkiezingsreglement; het kan echter nodig zijn een vaste procedure te hebben. De voorgestelde regeling is te meer gewenst, als waarborg, dat de wil van het congres tot uiting komt, nu de „drie-jaarsregeling” vervallen is.

De aanhef van de ontwerp-resolutie van het Hoofdbestuur als volgt te wijzigen:

Het Congres van het Humanistisch Verbond gelet op de verontrustende tegenstellingen in de wereld, bijeen op 9 en 10 April 1949, voelt zich gedrongen in verband met uit de gemeenschappen gerezen bezwaren tegen de verenigbaarheid van het lidmaatschap van het Humanistisch Verbond met dat van de C.P.N. het volgende uit te spreken:

(Utrecht).

Het Congres van het Humanistisch Verbond, bijeen op 9 en 10 April te Utrecht, spreekt inzake de gehouden discussie over humanisme en communisme, als zijn mening uit:

dat het Humanistisch Verbond het geestelijk ontmoetingspunt behoort te zijn voor alle buitenkerkelijken, die zich in hun politieke en sociale activiteit gedragen weten door een humanistische levensbeschouwing als omschreven in onze beginselverklaring, ongeacht hun politieke overtuiging, zulks met inachtneming van art. 3 der Statuten;

waaruit niet slechts een erkenning der menselijke waardigheid en der vrije persoonlijkheid volgt, doch waarbij evenzeer het recht van de politieke tegenstander op vrije meningsuiting en -vorming gewaar-

borgd is, met afwijzing van elke methode die zulks belemmert;

de humanistische levensbeschouwing de norm is, waaraan ook de middelen in de politieke strijd moeten beantwoorden. (Utrecht).

De Gemeenschap Utrecht van het Humanistisch Verbond, kennis genomen hebbende van de publicaties in „Vrij Nederland” dd. 19 Februari 1949 en „De Groene” dd. 26 Februari 1949, waarin actief dienende militairen hun oordeel uitspreken over eigen optreden in de politieke actie in Indonesië, en menende dat uit de bij die politieke actie door toedoen van Nederlandse zijde voorgekomen gruwelen blijkt, dat persoonlijk zedelijk leven en persoonlijke verantwoordelijkheid onder het in Indonesië heersende systeem van geweld praktisch niet meer beoefend kunnen worden zonder dat men martelaar wordt, spoort het Hoofdbestuur aan, zich te richten tot het gehele Nederlandse volk met een manifest, teneinde de bewustwording van ieders persoonlijke verantwoordelijkheid voor deze gebeurtenissen te bevorderen. Zij verwacht van een algemene bewustwording in deze zin, dat de regering ertoe zal worden gebracht nieuwe wegen te vinden om onverwijd aan deze mensonterende oorlogstoestand een einde te maken en spreekt tenslotte haar verontwaardiging over en afschuw van de praktijk van deze politieke actie uit. (Utrecht).

Amendement op voorstel hoofdbestuur inzake wijziging art. 20 h.h. regl.:

Lid 1 van dit artikel als volgt te lezen:

Ieder lid bepaalt zelf zijn of haar contributie op grondslag van de volgende schaal: bij een jaarlijks inkomen vanaf f 2000,— f 3,— per jaar; vanaf f 3000,— f 5,—; vanaf f 4000,— f 10,—; vanaf f 5000,— f 15,—; boven f 5000,— f 20,—. (Gouda).

Het Congres verzoekt het H.B., gezien een aanschrijving in de zomer van 1948, waarin de gemeenschappen worden opgedragen 5 pCt. van hun jaarcontributie als bijdrage aan hun Gewest af te dragen, gezien het ontbreken van een bepaling in de statuten en reglementen, waarbij deze contributieafdracht is geregeld,

deze zaak te regelen door een wijziging van Statuten en reglementen aan het Congres voor te stellen. (Amsterdam-O.)

Amendement bij H.B.-voorstel inzake contributie. Men leze de eerste zin als volgt:

De contributie bedraagt 10 ct. per week tot een inkomen van f 3000,—. De contributie bedraagt 20 ct. per week bij een inkomen van f 3000,—, f 5000,— en 40 ct. per week bij een inkomen boven f 5000,—.

Indien men in het algemeen de contributie stelt op 10 ct. per week, dan zullen ni uwtoetredende leden vrijwel zeker geen hogere contributie betalen, ook al zullen de huidige leden hun bestaande hogere contributie handhaven. Deze moeilijkheid wordt voorkomen, wanneer men een driedelige schaal instelt, waarvan de hoogste contributie geen beletsel tot toetreding meer kan vormen.

(Haarlem).

De toegang tot het congres behoort kosteloos te zijn, zodat geen deelnemersprijs meer wordt geheven.

Het congres moet door ieder lid kunnen worden bezocht. Wanneer men al reiskosten heeft, kan een deelnemersprijs van f 3,— een beletsel zijn. Mochten deze kosten worden veroorzaakt door het houden van een bijzondere avond, dan behoort daarvoor apart te worden betaald. De besprekingen echter moeten vrij van kosten zijn.

(Haarlem).

Aanmeldingsformulier voor Congres

Ondergetekende:

Adres:

Woonplaats:

wenst deel te nemen als niet/afgevaardigde *) aan het congres op

9 en 10 APRIL 1949 *)

met
zonder *) warme maaltijd en met
zonder *) logies bij geestverwanten

Het bedrag ad f is op postgiro 304960 bijgeschreven.

Inzenden aan: Centraal Bureau, Weerdsingel O.Z. 80, Utrecht.

Handtekening:

*) Doorhalen wat niet van toepassing is.

De motor draait . . .

Een kort oponthoud in Ter Apel. Ik reis met de bus van Emmen naar Musselkanaal en moet een uur wachten op de aansluiting. Ik drink in een café een kop koffie en kom met de waard in gesprek. Als ik zeg dat ik op weg ben naar een bijeenkomst van het Humanistisch Verbond kijkt hij me verwonderd aan en in 't volgend gesprek bekent hij dat dit de eerste maal in zijn leven is dat hij iets over het Humanisme hoort. Een uitzondering? Daar ben ik nog niet zo zeker van! Wij zijn vaak ontevreden dat ons ledenaantal slechts met een kleine duizend per jaar toeneemt. Maar mogen we,

althans voorlopig, anders verwachten? Het gaat bij ons er niet om er een nieuw handelsmerk b.v. scheerzeep in te brengen. Het gaat om beginselen die een beroep doen op de gehele mens. En dan kan de groei slechts langzaam zijn. Slechts een stug volgehouden uitdragen van onze beginselen in woord en daad, door de enkele humanist en door de gemeenschap van humanisten zal vele duizenden tot bewuste humanisten maken. Dat betekent in de terminologie van deze rubriek: de motor doen draaien..... op volle toeren!!

BUITENKERKELIJK BUREAU PLEEGKINDEREN

In vele gemeenschappen heeft de oprichting van een plaatselijk bureau en het werk daarvoor deze maand de mensen in beslag genomen. Hier volgen enige berichten van de Plaatselijke Bureaux:

Hilversum

Hier kan de vlag uit. Hilversum is de eerste gemeenschap die ons het gevraagd aantal pleeggezinnen plus het benodigde geld deed toekomen.

Deventer

Hier zet men de zaak groots op. Verschillende plaatselijke organisaties zijn uitgenodigd om mee te doen. Verschillenden zegden reeds toe. We voorstellen hier een grote oogst!

Wageningen

Ook hier is men actief. Een belangrijk deel van de pleegkinderen is reeds bij elkaar.

Enschede

Hier werden ook enkele andere organisaties bij dit werk betrokken. We verwachten dat men er daar ook wel komt. De oprichtingsavond van het plaatselijk bureau was goed.

Delft

In Delft wordt men reeds ongeduldig! Men wenst nu ook kinderen te zien. Enkele tientallen adressen werden reeds door gegeven en men hoopt nog veel meer pleeggezinnen door te sturen. Wij van onze kant kunnen beloven: We zullen ons uiterste best doen dat uiterlijk 1 Mei de eerste transporten Franse en Duitse kinderen binnenkomen.

Musselkanaal

De helft van het aantal pleeggezinnen is binnen.

Leiden

Hier trof men uitstekende voorbereidingen. We wachten met enige spanning af. Volgend maal, als er voldoende ruimte is over dit werk meer. Lezers die zich nog willen opgeven voor een kind: Of bij de plaatselijke secretariaten of bij de landelijke secretaresse: Mevr. M. v. Gorkom—Lechner, Mauritsstraat 64, Utrecht.

NIEUWE GEMEENSCHAPPEN

Op 't ogenblik telt ons Verbond 41 gemeenschappen, dat is precies 10 meer dan op 't vorig congres. Voor het a.s. congres komen er nog enkele bij, de oprichtingsdata zijn reeds vastgesteld n.l.

6 Maart: Tiel.
22 Maart: Meppel.
27 Maart: Almelo.
5 April: Schiedam.

In Velzen—Ijmuiden bereidt men bovendien de oprichting van Beverwijk voor, terwijl we in het Noorden hoorden over de spoedige oprichting van Delfzijl. Wie in de genoemde plaatsen nog kennissen heeft, die voor uitnodiging in aanmerking komen, sture ze zo spoedig mogelijk door aan onderstaand adres.

DOE WAT

Mogen we deze serie met een nieuw voorbeeld vervolgen: Het treft ons nog maar al te vaak dat de zalen waarin onze Zondagochtend bijeenkomsten worden gehouden onprettig aandoen. Natuurlijk is het zaak naar een zo geschikt mogelijke zaal te zoeken, maar ook als men daar niet geheel in slaagt hoeft men met een ongezeilde zaal nog niet tevreden te zijn. Ik heb het voorbeeld van Haarlem hier al een keer eerder genoemd. Voor de Nieuwjaarsbijeenkomst was men er daar niet in geslaagd een prettige zaal te vinden. Het bestuur kwam toen op het lumineuze idee de ledenlijst eens te raadplegen en vond zodoende uit dat één der leden bloemist is. Het was verbazingwekkend hoe deze man met een enkele kleine bloembak de kale zaal tot een gezellig verblijf had omgetoverd. Dit is één voorbeeld. Ik ken gemeenschappen waar steeds enkele leden voor een goede aankleding van de zaal zorgen. Meen niet dat dit niet belangrijk zou zijn. Juist deze eenvoudige dingen zijn zoveel waard. Laten we er dan ook onder het motto: Doe wat, naar streven. Ik maak me sterk dat er in elke gemeenschap enkele mensen zijn, die oog hebben voor deze dingen. Schakel ze in!

GEMEENSCHAPPEN

Den Helder

Het bericht uit Den Helder is kort, maar veelzeggend: „Hier gaat alles naar wens. Heel prettige geest onder de leden. Alleen gaat het werk soms zo'n omvang aannemen, dat we het maar net kunnen volbrengen.”

Haarlem

In Haarlem kon men op de gemeenschapsavond van 1 Febr. (Huish. verg.) vaststellen dat het ledental met 20 pCt. was toegenomen.

Zeist

De eerste bezinningsbijeenkomst van deze nieuwe gemeenschap was bezocht door ongeveer 40 mensen. H. Lips sprak over: „Mens tussen aarde en hemel”. Enkele leden uit Utrecht verleenden muzikale medewerking.

Nunspeet

Ook in deze kleine gemeenschap wordt de nodige activiteit ontwikkeld. Op 21 Maart houdt men er een huishoudelijke vergadering waar H. Lips zal spreken over: „Mogelijkheden in 1949”. 3 April komt Ir P. Schut spreken over: Christendom en Humanisme.

Hengelo (O)

Ook hier een aantal bijeenkomsten. Bovendien werkt men met een aantal andere organisaties samen in een comité volksoontwikkelingsavonden. Dit comité organiseert eind April een excursie naar het m.s. Oranje.

Arnhem

Een enkele regel uit het jaarverslag: Het totaal aantal leden is 187. Enkele avonden in het Buurthuis waren bezocht door 80 en 90 bezoekers. Namens het Bestuur neemt de Heer Doets deel aan de stichting „Het Vuur”, welke stichting zich bezig houdt met het werk onder de z.g. asfaltjeugd. Ook woonde hij de bijeenkomsten bij van de commissie tot scholing

en ontspanning van fabrieksmeljsjes.

Niet onvermeld mag blijven het belangrijke werk dat Mej. Homans uit Oosterbeek do.t. door „Mens en Wereld” aan de blinden van Wolfheze voor te lezen.

Middelburg

Daar hield Dr J. P. v. Praag een inleiding voor 38 belangstellenden. Verder is er een onderlinge discussieavond gehouden, die zeer geanimeerd was. Men is van plan met deze bijeenkomsten door te gaan.

Utrecht

Uit het jaarverslag blijkt dat men in het afgelopen jaar 16 Zondagochtendbijeenkomsten hield met een gemiddeld bezoek van 72 belangstellenden.

Dr D. H. Prins hield een cursus van 7 avonden over Religieus Humanisme. Aantal cursisten: 96.

Het ledental van de gemeenschap bedraagt nu plm. 300.

Musselkanaal

Hier heeft ons Verbond slechts een kleine gemeenschap, maar uit het jaarverslag blijkt niettemin dat men er actief is. Trouwens wie dit kleine groepje o.l.v. meester Israëls kent, weet dat de bijeenkomsten, waar heel dikwijls alle leden aanwezig zijn, voor ieder van deze mensen iets bijzonders betekenen. Hier heeft kernvorming in de beste zin des woords plaats.

Deventer

In Februari heeft de heer A. Meester hier een cursus van 4 avonden over karakterkunde gegeven. Het gemiddelde bezoek was ruim 60.

De lezing van M. Knoop, in het vorig nummer „Mens en Wereld” al genoemd, over Sexuele Opvoeding, werd bezocht door 133 mensen.

Men ziet in zeer vele gemeenschappen draait de motor inderdaad. En dit is een vreugde in ons Verbond: slapende gemeenschappen kennen we niet! Het mag hier of daar wat minder vlot lopen dan elders, maar overal wordt aangepakt. Volgende maal hopen we een en ander over het komende zomerwerk van de districten te publiceren. Krijgen we de plannen door?

H. LIPS,
Madoerastr. 35, Amersfoort.

UITNODIGING UIT GOUDA

De Gemeenschap Gouda nodigt de leden van het district Zuid-Holland uit om op 27 Maart in grote getale haar gasten te willen zijn. Het programma vindt U hieronder. We rekenen op veel deelnemers! Wat zegt U? Stroopwafels!! Die worden hier nog steeds gebakken!

Op 27 Maart a.s. wordt een districtsdag gehouden in café-restaurant „Ter Gouw”, Blekerssingel te Gouda. Vanaf het station nieuwe weg volgen tot de singel. U ziet hier het gebouw aan de overzijde van het kruispunt, links, liggen.

Programma:

- 10.15 uur: Opening door districtsvoorzitter.
- 10.30 uur: A. L. Constandse over „Oost-Europa en het Vaticaan”.
- 12.30 uur: Gemeenschappelijke koffietaart.
- 13.30 uur: Rondgang door oud-Gouda en bezichtiging museum onder deskundige leiding.
- 15.30 uur: Theedrinken in „Ter Gouw”.
- 15.45 uur: Programma, verzorgd door de Heer en Mevrouw Reyne.
- 17.— uur: Sluiting.

De deelnemersprijs bedraagt f 1,75 per persoon (broodmaaltijd en museumbezoek inbegrepen).

Aanmelding: Mevr. A. Treurniet—Wiersma, van Zeggelenlaan 354, Den Haag en bij de gemeenschaps-secretariaten.

FILMOCHTEND

De Gemeenschap West te Amsterdam organiseert, in samenwerking met het District West van „Humanitas”, een filmochtend in het Theater West-End, welke gehouden zal worden op Zondag 3 April a.s. des ochtends om 10 uur.

Opening van de zaal 9.30 uur. Entrée f 0,60.

Gegeven wordt de prachtige Deense film „Zondige Jeugd”. Vanuit het standpunt der kinderbescherming is deze film een meesterwerk te noemen.

De Amsterdamse kinderrechter Mr. W. P. C. Knuttel, zegt o.a. het volgende: „.....aangrijpend door haar echtheid..... Alle ouders moeten deze film gaan zien..... ook alle kinderbeschermers en werkers voor de jeugd, om hun werk beter te begrijpen en om met nieuwe ijver te worden geladen.”

De heer P. C. Faber zal een inleidend woord spreken.

Het belooft een prachtige ochtend te worden. Laat de Amsterdamse leden 3 April dus noteren en..... vrijhouden. Deze ochtend moet slagen.

Dr. H. J. MISPELBLOM BEIJER

Tolerantie en Fanatisme

Een studie over Verdraagzaamheid
met acht portretten, geb. f 6.75

De schrijver heeft in bovenstaand werk een der positieve waarden van Europa's culturele bezit, dat meer dan ooit gevaarlijk in het geding is, in het licht gesteld. Hij heeft de tegenstelling, die in de titel is uitgedrukt, tevens in zijn historische aspecten geschetst. Daardoor krijgt de lezer een helder inzicht in de onvervangbare betekenis van de verdraagzaamheid als een der grondpijlers van de Westerse beschaving.

Een boek van grote actuele betekenis.

Inhoud: I. Woordgebruik en begripsbepaling. — II. Het verschijnsel in de geschiedenis. — III. De rol van temperament en karakter. — IV. De invloed van sociale factoren. — V. Verdraagzaamheid als ethos. — VI. Het religieuze aspect. — VII. Perspectief der verdraagzaamheid.

Verkrijgbaar in de boekhandel

VAN LOGHEM SLATERUS N.V.
ARNHEM

AURORA (Opgericht 1887)

IS UW LEVENSVZERKERING MIJ.

Inlichtingen:
HEERENGRACHT 62
AMSTERDAM
Telefoon: 47006

Enig aandeelhoudster: de „Wezenkas”
Vereniging op de grondslag van het beginsel
„Opvoeding zonder Geloofsdogma”

„DE VRIJDENKER”

Orgaan van de Vrijdenkers
Vereniging „DE DAGERAAD”

POPULAIR WETENSCHAPPELIJK WEEKBLAD

Abonnementsprijs f 2.— per kwartaal - Losse nummers 15 cent per exemplaar
o.a. verkrijgbaar aan alle stadskiosken te Amsterdam, den Haag en Rotterdam

Vraagt gratis proefnummers bij de Administratie: Postbus 893, Amsterdam.

Aangeboden

ruime, gemeubileerde kamer met pension in
Amsterdam-Z

Eventueel voor 2 personen.

Brieven onder letter A

„PROF. MR. DR. LEO POLAK een erflater van onze beschaving”.

Samengesteld door P. SPIGT e.a.
met de tekst van zijn rede:
„DE ZIN VAN DE DOOD”

is in prijs verlaagd en kost thans f 1.— gebonden.

Verkrijgbaar bij de gemeenschappen en bij Centraal Bureau
Hum. Verbond Weerdsingel O.Z. 80, Utrecht - Postgiro 304960.

MENS EN WERELD

is het orgaan van het Humanistisch Verbond. Redactieraad: Dr J. C. Brandt Corstius, Maurits Dekker, Mr A. Stempels, Adres Redactie: A. van Ostadelaan 147, Utrecht — Adres Administratie: Weerdsingel O.Z. 80, telefoon 10163, Utrecht. Postgiro 304960 t.n.v. Humanistisch Verbond te Utrecht — Advertentie-tarieven op aanvraag. Kleine advertenties voor particulieren f 1,— per regel: kolombreedte 58 mm. — Abonnementscondities: Leden: gratis, niet-leden: f 2,50 per jaar. — Prijs losse nummers f 0,20. — Conditie Lidmaatschap Humanistisch Verbond worden verstrekt door: Centraal Bureau, Weerdsingel O.Z. 80, Utrecht.

OMNIBUS voor de Jeugd

het boek waar
duizenden kinderen
naar verlangen

in één boek een gehele bibliotheek!

De Omnibus bestaat uit werk van de beste Nederlandse auteurs, geïllustreerd door de beste Nederlandse tekenaars.

Voor de jeugd is er dit aantrekkelijke, dat allen, die aan dit boek meewerken, grote-mensen schrijvers zijn.

Voor de ouders en opvoeders deze ge.ustelling, dat het schrijvers zijn die ook zijzelf bewonderen, zodat er geen bezwaar tegen kan bestaan dat hun kinderen lezen wat deze schrijvers ditmaal speciaal voor de jeugd op het hart hadden.

Het boek is samengesteld door Annie Winkler-Vonk, ingeleid door Rien Marsman en met toestemming van H.M. de Koningin opgedragen aan de vier prinsesjes Beatrix, Irene, Margriet en Marijke

De Omnibus, die gedrukt is op houtvrij papier en gebonden in heel linnen band, heeft 532 pagina's tekst, 207 illustraties in zwart en een titelplaat in kleur.

DE PRIJS IS SLECHTS f 8.90

VRAAGT UW BOEKHANDELAAR OM
DIT PRACHTIGE GEZINSBOEK.

N.V. Amsterdamsche Boek- en
Courantmaatschappij, Amsterdam